ИШОНЧ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси газетаси

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

27 январ чоршанба 1999 йил №13 (660)

Ушбу сонда:

2 БУТУН МАМЛАКАТ ЎҚИЙДИ

3 ЖАМОА ШАРТНОМАСИ: У ҚАНДАЙ ТУЗИЛАДИ?

4 ЮРТИМИЗНИНГ ИҚТИДОРЛИ СПОРТЧИЛАРИ

Муносабат

«СЕН ДОИМ ҚАЛБИМДАСАН, ЖИГАРИМ!»

Уруш кўрган одамлар билан суҳбатлашсангиз, албатта сўз орасида «Э, умримнинг бу ёғи текинга қолган» дейишади кўпинча. Чинданда, дайди ўқлар ёмғири-ю аждаҳо келбат замбараклар ёғдирган «темир дўл»дан омон қолган киши учун ҳаёт қийматини ўлчамоқнинг имкони бормикин? 9 майни Хотира ва қадрлаш куни сифатида нишонлаш юзасидан ҳурматли Президентимиз томонидан илгари сурилган таклиф шу кунларда барча ватандошларимиз қалбида акс-садо бераётганлиги ҳам бежиз эмас.

Зеро, муқаддас туйғулар юракдан-юракка кўчиб юрган маъвода ҳамиша меҳр-оқибат яшайди, у авлодлардан-авлодларга мерос бўлиб қолаверади.

ЎЧМАС ХОТИРА

Қобилжон АЛИМОВ,
пенсионер, Тошкент.

Ўтмишсиз келажак йўқ. Шундан бўлса керак, қадрият ва муқаддас хотира тушунчалари биз ўзбеклар учун ҳамиша эъзозда бўлиб келган. Фарзандларим улғайган сайин мен ҳам бир нарсани англай бошладим. Болалар ва келажак авлод ташвиши бизни ўзига ипсиз боғлаб қўйган. Лекин ҳаёт шундай доно устозки, у ҳамиша бизни сергак торттириб туради.

9 май кунини Хотира ва қадрлаш куни деб таклиф қилар экан, муҳтарам Президентимиз «Қадрлаш деганда фақат уруш қатнашчиларига эмас, қарияларимизга, ота-оналаримизга, барча яқинларимизга эҳтиромни тушунайлик», дедилар. Фақат инсонгагина табиий эҳтиёж бўлиб сингган бу муқаддас туйғу билан биз шу кунларга етиб келдик. Аслида ҳам бу «беш кунлик дунё»да бировга яхшилик қилиш, ўзидан яхши боғ қолдиришдан мақсад ҳам битта - авлодлар хотирасида қадр-қиммат топишдир.

ТАҚДИР ИНОЯТИ

Эргаш ТОШТАНОВ,
уруш фахрийси,
Жиззах вилояти.

Юртбошимизнинг 9 май кунини Хотира ва қадрлаш куни деб белгилаш тўғрисидаги таклифи барча юртдошларимиз каби менинг ҳам қалбимни тўлқинлантириб юборди. Бу саъй-ҳаракатлар том маънода ўзлигимизни таниш, миллий қадриятларимизни тиклаш, ҳақиқатни юзага чиқаришнинг бир кўриниши деб биламан.

Ҳа, юртимиз осмони узра қора булутлар кезгани, шу азиз Ватаннинг минг-минглаб асл фарзандлари ана шу муборак замин учун қурбон бўлганларини ёддан чиқаришга ҳеч биримизнинг ҳаққимиз йўқ. Мен ҳам машъум фашизмга қарши ҳаёт-мамот жангларида қатнашиб, тақдир иноятими, ярадор бўлишимга қарамасдан ўз юртимга эсон-омон қайтдим. Таассуфки, кўплаб дўстларим, юртдошларим ўша жангоҳларда қолиб кетдилар.

Ҳа, ўз фарзандларининг қайтишини кутиб «тиқ» этса эшикка кўз тиккан қанчадан қанча онахону-отахонлар бу ёруғ кунларга етолмасдан ҳаётдан кўз юмдилар. Кимлардир ҳиссиз мармарларга бош эгиб, кўнглига таскин берди. Ўзбекда номаълум аскар бўлмаган ахир! У кимнингдир боласи, акаси, укаси, ватандоши-ку! Бу борада Мустақиллик майдонида ўрнатиладиган ҳайкал пойига ёзилажак «Сен доим қалбимдасан, жигарим!» сўзлари ҳар бир марҳум ёди хотирамиздан абадий жой олишини англатади.

Ҳозирги фаровон турмушимиз, мусаффо осмонимиз учун жон фидо қилганлар — юртимизнинг бугунги истиқлолини кўриш насиб этмаган ватандошларимизни беғубор туйғулар билан хотирласак ўз инсоний бурчимизни адо этган бўламиз.

ЖАМОА ШАРТНОМАЛАРИ: У ҚАНДАЙ ТУЗИЛАДИ?

Газетамизнинг шу йил 6 январ сонида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг меҳнаткашлар ижтимоий - иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш бўлими томонидан тайёрланган Жамоа шартномалари тўғрисидаги тавсия чоп этилган эди.

Ўтган давр ичида таҳририятимизга корхона, ташкилот ва хўжаликлар раҳбарлари ҳамда касаба уюшмалари фаоллари мурожаат этиб, меҳнат муносабатлари ва меҳнат билан боғлиқ ижтимоий-иқтисодий муносабатларни тартибга солишда Жамоа шартномаларининг тобора муҳим аҳамият касб этаётганлиги ва айни вақтда жойларда Жамоа шартномалари тузилаётганлиги боис мазкур тавсиянинг қайта эълон қилинишини сўрашган.

Биз муштарийларимизнинг илтимосини инобатга олиб, уни газетамизнинг 3-саҳифасида чоп этмоқдамиз.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 26 январ куни Россиянинг С.Илюшин номидаги авиасозлик компанияси Бош конструктори Генрих Новожилов, компания Бош директори Виктор Ливанов, Халқаро авиация қўмитаси раиси Татьяна Анодина ҳамда Канаданинг «Пратт энд Уитни» компаниясининг тараққиёт масалалари бўйича вице-президенти Жозеф Торкеттини қабул қилди.

Маълумки, 1995 йили Ўзбекистон ва Россия ҳукуматлари ўртасида «Илюшин» трансмиллий молия-саноат гуруҳи ташкил этишга келишилган эди. Шунга биноан, Ўзбекистон томонидан «Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси» давлат-акционерлик жамияти, Россия томонидан С.Илюшин номидаги авиасозлик компанияси ҳамда Воронеж авиасозлик бирлашмаси ўзаро ҳамкорликда иш олиб бормоқда. Хусусан, айни кунларда «Ил-114-100» самолёти муваффақиятли синовдан ўтди ва ўзининг техникавий салоҳияти билан мутахассислар мақтовига сазовор бўлди.

Президент Ислом Каримов меҳмонларни мамлакатимизга ташрифи билан қутлар экан, аввало, уларни ўзаро ҳамкорликнинг дастлабки босқичи муваффақиятли якунлангани билан қутлади.

- Биз бу кунни анчадан буён кутаётган эдик,- деди жумладан давлатимиз раҳбари.- Синовдан ўтган самолётдан аввал ҳам фойдаланилган. Лекин эндиликда у сифат ва таркиб жиҳатидан ўзгарди. Янги самолёт ўзининг техник кўрсаткичлари, қулайлиги, кўплаб бошқа жиҳатлари билан халқаро андозалар талабини қондиради. Унинг истиқболи порлоқ.

«Ил-114-100» самолёти россиялик конструкторлар билан ҳамкорликда ишлаб чиқарилган. Лойиҳага Канаданинг «Пратт энд Уитни» компанияси ҳам жалб қилинган бўлиб, самолётга шу компания томонидан ишлаб чиқарилган двигателлар ўрнатилган. Янги русумли самолётнинг дастлабки буюртмачилари ҳам бор. Улар орасида «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясини ҳамда Россиянинг «Аэрофлот»ини қайд этиш мумкин.

Мулоқот чоғида ўзаро ҳамкорликни янада кенгайтириш билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашилди.

Учрашув ниҳоясида Ўзбекистон Республикаси Президентига Авиация ва парвоз фанлари академиясининг ҳақиқий аъзоси дипломи топширилди. Таъкидлаш жоизки, таомилга кўра, қабул қилинадиган кишининг номзоди академиянинг барча аъзолари - улар соҳа олимлари ва дунёдаги қарийб барча фазогирлардан иборат - томонидан қўллаб-қувватланиши керак. Бу сафар академиянинг барча аъзолари якдил фикр билдирди - Ислом Каримов авиация техникаси соҳасини ривожлантиришга қўшган ҳиссаси учун ушбу нуфузли халқаро академиянинг ҳақиқий аъзоси бўлди.

Қабул маросимида Президентнинг Давлат маслаҳатчиси А.Файзуллаев иштирок этди.

/ЎзА/

Суратда: қабул пайти. А. ТЎРАЕВ олган сурат.

Вазирлар Маҳкамасида

САНАЦИЯЛАШ КЕРАКМИ ЁКИ ТУГАТИШ КЕРАКМИ?

Вазирлар Маҳкамасида корхоналар банкротлиги ва санацияси масалалари бўйича Ҳукумат комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисни Бош вазир ўринбосари, комиссия раисининг ўринбосари В.Чжен бошқарди.

Мажлисда республика вазирликлари ва идораларининг, уюшмалар, концернлар ва компанияларнинг, шунингдек бир қанча корхоналарнинг раҳбарлари иштирок этди.

Комиссия корхоналар иқтисодий ночорлигига доир ишлар бўйича қўмитанинг ўтган йилдаги иш якунларини ҳамда корхоналар банкротлиги ва санацияси масалалари бўйича Ҳукумат комиссияси қарорлари қандай бажарилганини кўриб чиқди. Таҳлилларнинг кўрсатишича, ночор корхоналарни молиявий жиҳатдан соғломлаштириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг турли йўлларидан фойдаланиш ҳисобига улар банкрот бўлишининг олдини олиш юзасидан муайян ишлар амалга оширилгани айтилди. Айни вақтда бир қанча вазирликлар, идоралар ва бошқа муассасаларнинг ночор корхоналар иқтисодий аҳволини яхшилашга доир ишлари етарли эмаслиги эътироф этилди.

Ҳукумат комиссияси ишлаб чиқариш йўналишини ўзгартириш ёки тугатиш таклиф қилинган корхоналар рўйхатини ҳам кўриб чиқди. Мажлис иштирокчиларига муҳокама қилинган масалалар юзасидан банкрот корхоналарни санациялаш ёки уларни тугатиш лозимлигини аниқлаш учун топшириқлар берилди. Зарар келтириб ишлаётган корхоналарни молиявий соғломлаштиришга доир тавсиялар таклиф этилди.

/ЎзА/

Бир шикоят изидан

ЎРТАДА САРСОН ФЕРМЕР

Биз демократик ҳуқуқий давлат қуриш йўлидан дадил бормоқдамиз. Зеро, қаерда қонун устувор бўлса, ўша ерда адолат тантана қилади, инсон ҳақ-ҳуқуқлари чекланишига йўл қўйилмайди.

Бироқ, Сайхунобод туманида 1995 йилдан буён фаолият кўрсатиб келаётган «Аҳмат» деқон фермер хўжалиги раҳбари Холбўта Норбоевнинг таҳририятимизга йўллаган шикоят хати ва ушбу арзномани текшириш жараёнида шоҳиди бўлганимиздек, ҳали баъзи жойларда меҳнаткашлар, тадбиркорларнинг қонуний талабларига беписанд муносабатда бўлиш, «меники тўғри» қабилида иш юритиш, важ-корсонларни рўкач қилиб ойлар давомида фуқароларни сарсон қилиш ҳоллари учраб турибди. Ва табиийки, бундай тўрачилик ҳақли эътирозларга сабаб бўлаётир.

- Мен, 1997 йилдан бери Сайҳунобод туман ҳокими С.Раҳмонқуловга мурожаат қилиб, қўшимча ер беришни, бунинг учун фермер хўжалигимизда барча имкониятлар, жумладан, тракторлар ва турли хил мосламалар, ишчи кучлари мавжудлигини кўрсатиб ўтган эдим, - дейди фермер Х.Норбоев - Ҳозирги кунда хўжалигимиз ихтиёрида 3,13 гектар ер майдони бўлиб, «Пахтакор» ҳиссадорлик жамиятида 95 гектар, «Ўзбекистон» ширкатлар уюшмасида 58 гектар, жами 156 гектар ерда ижарада ишламоқдамиз. 1997 йил 1 ноябр ҳолатига Устав фондимиз 4 миллион сўмни ташкил этди.

Фермер хўжалигига ер ажратишни сўраб Х.Норбоев 1997 йил 10 декабр ҳамда 1998 йил 9 январ кунлари туман ҳокимлигига ариза берди. Бунгача эса у бир неча марта ҳокимга оғзаки мурожаат ҳам қилган. Бироқ, эътиборнинг «зўрлиги»ни қаранг-ки, умидвор фермер томонидан қабулхона котибасига топшириб, нусхасига қўл қўйдириб олинган ариза бир ой мобайнида, яъни у яна такроран келиб арзномага жавоб талаб қилмагунича ётаверган. Шунда ҳам тадбиркор сабр қилди, мутасаддиларнинг инсофга келишига умид боғлади.

Хуллас, жуда кўп югур-югурлардан сўнг 1998 йил 28 феврал куни ер ажратиб беришни сўраб ёзган аризасига имзо чекилди. Муз жойидан кўчгандек эди. 16 март куни «Пахтакор» ҳиссадорлик жамияти «Шўрўзак» фуқаролар йиғини «Аҳмат» деҳқон-фермер хўжалигига ер ажратиш тўғрисида ўз қарорларини чиқариб бердилар.

Ана шу ҳужжатларга асосланиб, туман ер тузиш ва ердан фойдаланиш бўлими бош нозири Х.Барбанов, туман сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Р.Қосимов, «Пахтакор» ҳиссадорлик жамияти раиси Ф.Алимов, «Шўрўзак» фуқаролар йиғини раиси Т.Маматқулов ва бошқалар Х.Норбоевнинг фермерлик фаолиятини атрофлича ўрганиб, унга ер ажратиш юзасидан комиссия хулосасига имзо чекдилар. Бироқ, туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Ў.Қувондиқов «Мен комиссия йиғилишида кўриб чиқаман, бу имзолар сохта» деган важ билан қўл қўйишдан бош тортди. Орадан йил ҳам ўтдики, фермернинг мушкули осон бўлмади. Ана шу муддат ичида неча бор йиғилишлар ўтказилсада, лекин негадир биринчи муовин бир тадбиркор зир югуриб, масалани узил-кесил ҳал этиш илинжида эканлигини кўриб турган бўлса-да, адолат қилмади. Ҳақли савол туғилади: Нега? Ёки бу саркашлик замирида биз билмаган ва ҳатто фермер Х.Норбоев ҳам ҳали англаб етмаган бирон-бир сир борми?

Инсон сабр-тоқатининг ҳам чегараси бор ахир! Адолатсизлик омилкорга қаттиқ таъсир қилди. Бўлмаса у ҳам ҳақ-ҳуқуқини таниган, олий маълумотли муҳандис. Умри давомида ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган. Охир оқибат ўзинг учун ўл етим қабилида йўл тутиб, 1998 йил 4 апрел куни Сирдарё вилоят хўжалик судига даъво аризаси билан мурожаат этди. Хўжалик суди уч ой давомида ишни бир неча марта кўриб чиқди ва даъвони рад этди. Вилоятда ўз ҳақ-ҳуқуқини ажратиб ололмаган фермер 28 июлда республика Олий хўжалик судига ариза ёзди. Унинг изчиллиги, қатъиятлилиги, ўзининг ҳақлигига ишонганлиги ўз самарасини берди. Олий хўжалик суди даъво аризасини қониқтириш тўғрисида қарор қабул қилди. Бир ой ичида ер майдони ажратиб бериш юзасидан Олий хўжалик судининг қарорига асосланган Х.Норбоев яна туман ҳокимлигига арзнома кўтариб кирди. Лекин ҳокимлик бунисини ҳам аввалгилари каби оқибатсиз қолдирди. Шугина эмас, Олий хўжалик суди даъво аризасини кўриб чиқиш асноси ҳокимлик вакиллигини таъминламаганлигини писханда қилиб бу қарорни тан олишдан бош тортди. Аслида эса ҳокимлик вакили иштироки таъминланишини сўраб хат жўнатилган, худди шундай чақирувга кўра вилоят деҳқон-фермерлар уюшмаси вакили ва бошқа вакиллар қатнашган судда ҳокимликдан ҳеч ким бўлмаганлигининг ўзи қизиқ бир ҳолат.

Қуйида Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик судининг 294-сонли иш бўйича қароридан кўчирма келтирамиз:

«...Ишдаги мавжуд ҳужжатлардан ҳамда суд жараёнида аниқланган ҳолатлардан кўринишича, «Аҳмат» деҳқон-фермер хўжалиги 1997 йил 10 декабр ва 1998 йил 9 январ куни ер ажратиб бериш тўғрисида Сайхунобод тумани ҳокимиятига ариза билан мурожаат қилганлиги, 1998 йил 24 февралда ва 1998 йил 28 февраль кунлари «Пахтакор» ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига мурожаат этганлиги, 1998 йил 16 март куни «Пахтакор» ҳиссадорлик жамияти ва «Шўрўзак» қишлоқ фуқаролар йиғини қарори билан 85 гектар ер ажратиб бериш тўғрисида қарор чиқарганлиги, ушбу ҳужжатларга Сайхунобод туман ҳокимияти қошидаги ер ажратиб бериш комиссияси аъзоларининг ҳаммаси қўл қўйиб розилик берганлиги, фақатгина комиссия раиси Ў. Қувондиқов ушбу хулосага имзо қўймаганлиги ва натижада ер берилмаганлиги кўрсатилган.

Сайхунобод туман ҳокимиятининг ҳатти-ҳаракатлари Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш ҳамда мамлакатни озиқ-овқат билан таъминлашда уларнинг ролини кучайтириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонига ва Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 22 апрелдаги деҳқон ва фермер хўжаликлари фаолиятини ташкил этиш тўғрисидаги қарорига зиддир...»

Яна савол туғилади: ер олиб фермерликни кенгайтираман, халқимга мўл-кўл ноз-неъмат тортиқ этаман дея эзгу мақсадни дилига жо қилган омилкорни идорама-идора сарсон қилмай, туманнинг ўзида масалани ҳал этиш шунчалар қийинмиди?

Холбўта Норбоев асл деҳқон. Фарзандларини ҳам ерга меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялаган. Биз у билан саратон офтоби тиғида, қирчиллама қиш кезлари бирга ишлаган, қувончу ташвишлари бир-бирларига ўхшаш фермерлар билан ҳам мулоқотда бўлдик. Улар Холбўта ака ўз бахтини меҳнатда, ерни ардоқлашда деб билган, деҳқончиликда ўзига хос мактаб яратган инсон дея таърифлашди. Унинг ютуғи шундаки, мавжуд техникасининг бўш туриб қолишига асло йўл қўймайди. Ўзи ҳам ишлайди, бошқаларни ҳам эзгуликка ундайди. Фермерга эргашганлар кам бўлишмаяпти.

Таъкидлашларича, фермерга бўлган очиқдан-очиқ қаршилик кўпгина хайрли ишларни рўёбга чиқариш имконини бермади. Шунда ҳам тадбиркор руҳан тушмади. Олий хўжалик судига даъво аризаси билан мурожаат этиб, Сайхунобод туман ҳокимлиги Ўзбекистон Республикасининг Фермер хўжалиги тўғрисидаги қонуни талабларини қўпол равишда бузганлиги натижасида хўжаликни пахта хом ашёси етиштириб, уни сотишдан келадиган фойдадан маҳрум этганлиги учун ушбу маблағни ундириб беришни талаб қилган. Етакчи мутахассисларнинг холисона эътироф этишларича, аризага илова қилинган бизнес-режа Х.Норбоев сувни кўрмай этик ечмайдиганлардан эканлигидан далолат бериб турибди. Фермер шикоят хатида шундай дейди: «Мустақил Ўзбекистонимизда қонун устувор. Тадбиркорга кенг йўл очилган. Ҳар хил тўсиқлар, адолатсизликлар ўткинчидир. Мен каби ерга интилганлар албатта орзусига эришадилар».

Мирза ҲАМДАМОВ,
Нодир АЛИМОВ,
«Ишонч» махсус мухбирлари

Касаба уюшма ҳаёти: хориж тажрибаси

Дания табиий ресурслари бой бўлмаса-да, аҳоли бошига ишлаб чиқариладиган ялпи ички маҳсулот нисбати жиҳатидан жаҳонда учинчи ўринда туради. Хусусий хизмат кўрсатиш сектори бағоят ривожланган. Савдода экспорт ва импорт мувозанатига эришилмоқда. Халқнинг фаровонлик даражаси анча баланд.

БУТУН МАМЛАКАТ ЎҚИЙДИ

Йирик мутахассисларнинг фикрига кўра Данияда Ишчилар таълими ассоциациясининг ташкил этилиши нисбатан қисқа муддатда мамлакатнинг кескин ривожланишига олиб келди. Меҳнат бозорини шакллантиришда туб ўзгаришларга сабабчи бўлди. Дания Ишчилар таълими ассоциацияси мамлакатдаги энг катта норасмий маърифий ташкилотлардан биридир. Унинг тажрибаси жаҳон бўйлаб кенг қулоч отмоқда. Мазкур ассоциация дунёнинг қирқдан зиёд мамлакатлари билан ўқув курсларини ташкил этиш, ўқув дастурларини ишлаб чиқиш ва катта ёшдаги аҳолининг таълим берувчи марказларини барпо қилиш соҳасида етакчилик қилмоқда.

Сафаримизнинг асосий мақсади Ўзбекистонда касаба уюшмалари ходимлари ва катта ёшдагилар ўқуви марказини ташкил этиш юзасидан тайёргарлик ва бу борада Дания илғор тажрибасини ўрганиш ва касаба уюшма тажрибаларини ўртоқлашиш эди.

Биз дастлаб Даниянинг Гиве шаҳрида бўлиб, Ишчилар таълими ассоциациясининг шаҳар бўлинмаси фаолияти билан танишдик.

Данияда капиталистик ишлаб чиқариш муносабатлари ва илмий-техник тараққиётининг тезкорлик билан ривожланиши туфайли юқори маълумотли ишчиларга эҳтиёж зарурати туғилди.

Шунда ҳаёт Дания Ишчи таълими ассоциациясини тузишни тақозо этди. Уни Дания касаба уюшмалари ва демократик партия ташкил этди. Бундай марказни тузишдан мақсад мамлакат фаровонлигини таъминлашга ҳисса қўша оладиган билимли, маданиятли, кенг фикрлай оладиган, масъулиятни ҳис этадиган ва қобилиятли хизматчилар авлодларини тарбиялаб етказиш эди. Амалда у ўзини оқлади ва мамлакатнинг ҳар томонлама ривожланишига олиб келди.

Давлат таълими тизимидан фарқли ўлароқ ушбу ассоциация тизими катта ёшдаги аҳолини қамраб олган. Унинг ўқув дастурлари фан ва касб-ҳунар таълимининг турли йўналишларини ўз ичига олади. Мамлакатдаги турли хил соҳаларга тегишли амалдаги қонунларни ўрганиш, маркетинг ва менежмент, компьютерлар, замонавий технологиялар билан ишлаш ўқув курсларига хос томонлардир. Айниқса, касаба уюшмалари ходимлари ва фаоллари учун ташкил этилган ўқув курслари алоҳида аҳамият касб этади. Бу курсларда цех ва бошланғич ташкилотларда касаба уюшмалари ишини ташкил этиш, янги технология ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш, жамоа шартномаларини тузиш, жамият ижтимоий ва сиёсий ҳаётини ўрганиш, касаба уюшмалари ҳаракатининг турли қирралари, муаммоларига оид машғулотлар ўтказилади.

Даниянинг барча ҳудудий бўлинмалари 14 вилоят ва 275 коммуналар (маҳаллий ҳокимият органлари)да ассоциациянинг қуйи бўғинлари фаолият кўрсатмоқда. Умуман олганда ҳар йили беш миллиондан зиёд аҳолига эга бўлган мамлакатнинг 400 мингдан кўпроқ катта ёшдаги кишилари ана шундай курсларда таҳсил оладилар.

Ассоциация фаолиятига боғлиқ бўлган харажатлар Дания ижтимоий жамғармаси томонидан қопланади. Ушбу жамғарма эса асосан давлат ва қисман социал-демократик партия ҳамда касаба уюшмалари маблағларидан таркиб топган.

Мамлакат миқёсида ассоциацияда 440 га яқин маъмурий ходимлар ишлайдилар. 12 минг нафардан зиёд ўқитувчи ҳамда 4 мингдан кўпроқ жамоатчилик асосида сайлаб қўйилган вакиллар жалб этилган.

Сафар чоғида ассоциациянинг Вайле амти ҳудудий бирлашмаси ва Копенгагендаги миллий штаб-квартирасида бўлиб уларнинг иш фаолиятлари билан ҳам танишдик.

Даниялик ҳамкасбларимизнинг биз учун тузган дастурларида касаба уюшмаларининг турли бўғинларида учрашувларга алоҳида эътибор берилган эди. Унга мувофиқ делегация аъзолари Даниянинг коммерция ва идора хизматчилари касаба уюшмаси ҳамда Дания касаба уюшмалари Марказий бирлашмасида қабул қилиндик. Ушбу касаба уюшмалари органларидаги учрашувлар Дания касаба уюшмаларининг ташкилий тузилмаси, уларнинг жамиятдаги ўрни ҳақида кенг маълумот олишимизга имкон яратди.

Дания юқори даражада шаклланган касаба уюшмалари ҳаракатига эга бўлган мамлакатлар қаторига киради. Халқаро меҳнат ташкилотининг маълумотига кўра 5,3 миллион аҳолисининг 2,2 миллиони ёки ишга қобилиятли аҳолининг 80 фоизи касаба уюшмалари аъзосидир. Бундай юқори кўрсаткичнинг асосий сабабларидан бири касаба уюшмаларининг ишсизлик жамғармаси фаолиятидаги иштирокидир.

Мамлакатдаги энг йирик касаба уюшмалари маркази - Дания касаба уюшмалари марказий бирлашмаси бўлиб, у ўз сафларида 1,5 миллион аъзони бирлаштирган. Ундан кейинги катта ташкилот 342 минг аъзодан иборат бўлган Дания хизматчилар касаба уюшмалари умумий кенгашидир. Мазкур касаба уюшмалари маркази ўқитувчилар, ҳамширалар, банк ходимлари тармоқлари касаба уюшмалари ташкилотларини ўз сафларида бирлаштирган.

Дания касаба уюшмалари Марказий бирлашмаси 24 та миллий тармоқ касаба уюшмаларидан иборат. Унинг юқори органи съезд бўлиб ҳар беш йилда бир марта ўтказилади. Съездлар оралиғида эса бирлашмага 400 аъзодан иборат Бош кенгаш раҳбарлик қилади. Кенгашлар оралиғида кундалик ишларни юргизишга раҳбарликни ижроия қўмита амалга оширади.

Дания касаба уюшмалари Марказий бирлашмаси касаба уюшмалари ҳаракатини муҳофаза қилиш ва мувофиқлаштириш, ҳаракатнинг ички ва ташқи сиёсатини ишлаб чиқиш, турли кенгаш, комиссия ва қўмиталарда касаба уюшмалари манфаатларини ифодалаш ва бошқа кенг қамровли ишлар билан бир қаторда жамоа шартномалари билан ижтимоий ҳимоянинг энг муҳим воситаси сифатида жуда фаол шуғулланади.

Жамоа шартномалари йилига бир марта, соҳалар битимлари эса ҳар икки йилда бир марта тузилади. Жамоа шартномалари ва битимлари кучга кирган пайтдан бошлаб ҳеч қандай иш ташлашлар бўлмайди. Чунки, бирор воқеа содир бўлса муаммолар касаба уюшмалари иштирокида ўзаро келишув асосида зудлик билан ҳал этилади. Шу ерда таъкидлаб ўтиш керакки, иш берувчилар билан касаба уюшмалари ўртасида бирор келишмовчилик пайдо бўлса музокаралар орқали ҳал этилади. Чунончи, муаммолар юз берса қарама-қарши позиция, норозилик акциялари билан эмас, келишувчилик музокаралари билан ниҳоясига етказилади. Бу муносабатлар мазкур мамлакат жамият тизимида қуйидан юқоригача шундай. Касаба уюшмалари ҳукумат органлари, хўжаликлар, ташкилотлар, иш берувчилар билан ўз муносабатларини шундай ижтимоий ҳамкорлик тамойиллари асосида қурганлар. Бу эса мустақил республикамизда ишни шу йўналишда олиб борилаётгани, жаҳон илғор тажрибасидан тўғри хулоса чиқарилгани ва тутган йўлимизнинг тўғрилигини кўрсатмоқда.

Жамоа шартномалари ва битимларини тузиш мавсуми марказлашмаган тамойилларда олиб борилади, яъни минимал иш ҳақи ва умуман иш ҳақини ошириш, ходимларга қўшимча имтиёзлар беришда қонунчиликда қуйи ташкилотларга катта ваколатлар берилган. Уни шундай тушуниш керакки, бир тармоқдаги бир корхонада бир детал ишлаш учун ўн сўм берилса, бошқа корхонада юз сўм берилиши, шунингдек, имтиёзлар даражаси ниҳоят кескин фарқ қилиши мумкин.. Уни қуйи жамоанинг ўзи ҳал этади.

Сафар давомида Дания касаба уюшмалари миллий марказининг ўзига хос томонларини атрофлича ўрганишга интилдик. Бир вақтнинг ўзида бир корхонада бир неча бошланғич ташкилотлар бўлиши мумкин. У ҳолда касаба уюшмалари ўзаро келишилган ҳолда умумий касаба уюшмалари вакилини сайлайдилар.

Дания касаба уюшмалари кадрлар ўқувига алоҳида эътибор берадилар. Ўқув тизими 75 йўналишдаги курсларни ўз ичига олади. Ушбу курслар асосан қуйи бўғиндаги касаба уюшма ходимлари ва фаолларига мўлжалланган. Унда янги технология, ташкилий масалалар, иш юритиш бўйича машғулотлар олиб борилади.

Умуман олганда Данияга сафар ғоятда сермазмун ва фойдали бўлди. Даниянинг марказлашмаган давлат бошқарма тузилмаси, сиёсий институтлар, хусусан касаба уюшмалари ва ишчилар маорифи ассоциациясининг жамиятдаги ўрни масалалари билан танишиш имконияти яратилди.

Давлат ва хўжалик органларининг ҳар бир бўғинида касаба уюшмалари фаол иштирок этадилар. Бундай фаолият кўрсатишлари қонунлар ва кўплаб меъёрий ҳужжатлар билан кафолатланган. Бу эса ўз навбатида Данияда демократик, ҳуқуқий давлат барпо этилганлиги ва жамиятда касаба уюшмаларининг тутган ўрни катта эканлигидан далолатдир.

Дания касаба уюшмалари сафи жуда кенг. Бунинг асосий сабабларидан бири касаба уюшмаларининг ишсизлик жамғармаси бошқарувида фаол иштирокидир. Аъзолик бадалларининг 64 фоизи ана шу жамғармага йўналтирилади. Қонунга биноан иш жойидан маҳрум бўлган ишчи ва хизматчи камида бир йил касаба уюшма аъзоси бўлган тақдирда ўртача иш ҳақининг 90 фоизи миқдорида ишсизлик нафақасини олишга ҳақли.

Глобализация ва ишлаб чиқаришнинг байналмилаллашуви муносабати билан Дания касаба уюшмалари асосий диққат-эътиборни халқаро фаолиятини янада кучайтиришга қаратмоқда. Шу боис касаба уюшма бюджетининг катта қисми ана шу мақсадларга йўналтирилган. Дания касаба уюшмаларининг бундай обрў-эътибори ва маоши ўсиб боришининг асосий омилларидан бири уларда мустаҳкам молия базаси мавжудлигидир. Бунга асосан марказлашган молия тизими туфайли эришилган. Масалан, бу ҳолатни НК тармоқ касаба уюшмаси молиявий тақсимот тизимида кўриш мумкин. Бунда касаба уюшма маблағларининг ишсизлик жамғармасига тўловидан сўнг қолган барча қисми ўрта ва юқори касаба уюшма органларига йўналтирилади.

Худди шу масала мени ҳам Ўзбекистон касаба уюшмалари молия тизимини янада такомиллаштириш зарур деган фикрга олиб келди. Чунки кадрлар ўқувини яхшилаш, касаба уюшмалари ҳаракатига илмий ёндошиш, халқаро касаба уюшмалари ҳаракатида бирдамликни мустаҳкамлаш масалалари катта аҳамият касб этаётганлиги ва бу ишлар кўплаб маблағ талаб қилаётган пайтда, касаба уюшма маблағлари пастки бўғинда парчаланиб, кераксиз ишлар учун сарфланиб кетишига йўл қўйиб бўлмайди.

Ўз навбатида даниялик ҳамкасблар билан учрашувлар ва суҳбатлар чоғида Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳаётида рўй бераётган ижобий ўзгаришлар, иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, унда касаба уюшмаларининг фаол иштироки ҳақида ҳикоя қилиб бердик.

Дания касаба уюшмалари Марказий бирлашмасида бўлиб ўтган учрашувда Ўзбекистон касаба уюшмаларидаги тизилмавий ўзгаришлар, хусусан, майда, тарқоқ тармоқларнинг бирлашуви натижасида йирик, кучли касаба уюшмалари марказий қўмиталари тузилганлиги тўғрисидаги фикр-мулоҳазалар катта қизиқиш уйғотди.

Даниялик ҳамкорларимиз Ўзбекистоннинг демократик, ҳуқуқий давлат ҳамда фуқаролик жамияти қуришда ўзига хос йўл танланганини юқори баҳоладилар ҳамда ҳамкорлик ва дўстлик алоқаларини ривожлантириш ҳақида яхши истаклар билдирдилар.

З. ҚОДИРОВ,
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раисининг ўринбосари

САХОВАТ КУНДА КЕРАК

Давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари Сурхондарё вилоят касаба уюшмаси қўмитаси Сариосиё туманидаги руҳий бемор болалар ва аёллар даволанадиган «Фарҳод» мурувват уйига дори-дармон сотиб олиш учун 50 минг сўм пул ўтказди. Қўмита раиси Р.Кулмановнинг айтишича, бу ердаги меҳр-мурувват, моддий ёрдам, қаровга муҳтож айрим беморлар алоҳида назорат остига олинган.

ШИРИНДА ЯНГИ ШИФОХОНА

Мамлакатимиз соғлиқни сақлаш тизимида амалга оширилаётган ислоҳотлар Сирдарё вилоятида ҳам ўз ифодасини топмоқда. Яқинда Ширин шаҳрида «Шифокор» тиббий кичик корхонаси иш бошлади. Асосан стоматологик хизмат кўрсатишга ихтисослашган бу шифохонада юқори малакали мутахассислар тиш қўйиш, протезлаш ва даволаш ишларини замонавий асбоб-ускуналар ёрдамида бажарадилар.

ХАЛҚАРО КЎРГАЗМА

«Қувамебель» ҳиссадорлик бирлашмасининг янги савдо биносида мебель маҳсулотлари халқаро кўргазмаси бўлиб ўтди. Унда республикамиз вилоятлари, шунингдек, қўшни Қирғизистон, Қозоғистон, Тожикистон ва бошқа мамлакатлардан келган соҳа мутахассислари қатнашди. Улар ҳукмига «Қувамебель» ҳиссадорлик бирлашмасида ишлаб чиқарилаётган ранг-баранг уй-жой ва маъмурий бинолар жиҳозлари ҳамда бошқа буюмлар туркуми ҳавола этилди. Кўргазмада қувалик мебелчилар буюртмачиларга юз минг долларлик маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномалар имзоладилар.

ЎзА

ҲАЗРАТИ ИНСОН ЭЪЗОЗДА

- **Вилоят туманларидаги меҳнат биржаларига мурожаат қилган 9632 кишининг 7460 нафари ишга жойлаштирилди.**
- **Касаба уюшмалари аралашуви билан 2-3 ойлаб маош олмаган ишчилар талаби қондирилди.**
- **Кам таъминланган, ёрдамга муҳтож 50 та оилага уй-жой қуриш бошлаб юборилди.**

Жиззах вилоятида меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий, маънавий-маданий ҳимоялаш борасида эътиборга молик ишлар қилинмоқда.

Касаба уюшмалари тасарруфидаги «Истиқлол» спорт-соғломлаштириш маркази, теннис корти, бокс спорт саройи, гўзаллик ва саломатлик марказининг ишга туширилиши вилоят ва шаҳар халқини соғлом, маданий турмуш тарзини янада ривожлантиришга қўшилган муҳим ҳисса бўлди. Вилоятда бу йил биринчи марта ғалла тайёрлаш режаси бажарилди. Ишловчилар иш ҳақининг ўз вақтида берилиши учун касаба уюшмалари вилоят кенгаши катта ишлар қилмоқда. Жумладан, Арнасой, Зафаробод туманлари Марказий касалхона ходимлари, Жиззах шаҳридаги Автодормехбаза, «Сувоқава», «Иссиқлик манбаи» каби муассасаларнинг 2-3 ойлаб маош олаолмаётган ишчиларига вилоят кенгашининг аралашувидан сўнг маошлари берилиб, қолган қисмининг берилиши ҳам назоратга олинган.

Тасарруфида 1994 та бошланғич касаба уюшма қўмиталари бўлган вилоят кенгаши меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий муҳофазалаш, уларнинг ҳуқуқий, маданий савиясини ошириш, вилоятда ишсизликнинг олдини олиш, кишиларни иш билан бандлигини таъминлаш, техника хавфсизлигига риоя қилиш каби омилларни ўз ичига олган 1998-2000 йиллар учун мўлжалланган ўзаро ҳамкорлик тўғрисидаги битимни вилоят ҳокимлиги билан имзолаган. Ушбу битим асосида барча вилоят тармоқ қўмиталари тегишли вилоят хўжалик бирлашмалари билан, туманлардаги касаба уюшмалари ишини мувофиқлаштирувчи Кенгашлар эса тегишли ҳокимликлар билан битимлар тузиб, улардаги тадбирларнинг бажарилиши борасида зарур бўлган саъй-ҳаракатни амалга оширмоқдалар.

Аҳолини уй-жой билан таъминлашда вилоят касаба уюшмалари Кенгаши бевосита иштирок этиш учун 1998 йилнинг февраль ойида ташаббус билан чиқиб «Оила йили»да энг кам таъминланган, ёрдамга муҳтож, уй-жойи йўқ 50 та оилага уй-жой қуриб беришни таклиф этди. Вилоят ҳокимлиги ушбу ташаббусни маъқуллаб, махсус қарор қабул қилгач, Жиззах шаҳри марказида ҳар бир оила учун 8 сотихдан ер ажратиб 50 оилага мўлжалланган, ҳар бири 4 хонадан иборат, барча қулайликларга эга бўлган уй-жой мажмуини қуриш бошлаб юборилди. Вилоятдаги элликта ташкилот ягона лойиҳа асосида олиб бораётган ушбу қурилиш ниҳоясига етай деб қолди.

Жорий йилнинг ўн ойи мобайнида вилоят туманларидаги меҳнат биржаларига 9632 киши иш сўраб мурожаат қилган бўлса, шулардан 7460 киши халқ хўжалигининг турли тармоқларига, шу жумладан қишлоқ хўжалигига 2112 киши ишга жойлаштирилди, уларнинг 463 нафари ёшлардир. Иш сўраб мурожаат қилган фуқаролардан 790 кишига ишсизлик мақоми берилиб, ижтимоий ҳимояга олинди, 210 киши касб- ҳунарга ўқитилмоқда, 440 киши ҳақ тўланадиган жамоа ишларига жалб қилинди, уч юздан ортиқ фуқарога ишсизлик нафақаси тайинланди. Қўшимча иш жойларини ташкил этишни амалга ошира бориб, ўтган даврда 5378 иш жойи очилиб, ҳар бир иш жойининг қиймати 76,7 минг сўмни ташкил этади.

Аҳолини, айниқса қишлоқ меҳнаткашларини дам олдириш, уларнинг саломатлигини тиклаш борасида вилоят кенгаши, жойлардаги қўмиталар ибратли ишларни амалга оширмоқдалар. Жумладан, ўтган йилнинг декабрь ойи бошларида вилоят қишлоқ хўжалигида ишловчи илғор механизатор, сувчи, ишчи, чўпонлардан 300 нафарига «Бўстон» ва «Ботаника» санаторийларига бепул йўлланма берилди.

Касаба уюшмаларининг меҳнаткашларнинг меҳнат хавфсизлигини таъминлаш борасидаги ишлари ҳам ибратлидир. Шу йилнинг 11 ойи ичида 52 та техник носоз ва хавфли техника ва механизмлар касаба уюшмалари техник инспекторлари талаби билан тўхтатиб қўйилди, 14 та цех ва участкаларда иш шароити ишловчиларнинг соғлиги ва ҳаёти учун хавфли бўлгани учун тўхтатиб қўйилди. Хавфсизлик техникаси, меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун, йўриқномалар талабларини бузганлиги учун 18 мансабдор шахс техника инспектори талаби билан лавозимидан озод қилинди, 38 кишига жарима солинди, 47 киши интизомий жавобгарликка тортилди.

- Муаммоларни босқичма-босқич ҳал этиш режаларини белгилаб бораяпмиз,- дейди вилоят кенгаши раисининг ўринбосари Аъзам Ихтиёров. Яқинда бўлиб ўтган раёсатимиз мажлисида 1999 йилда амалга оширилиши лозим бўлган ишларимизни кенг муҳокама қилдик. Иш режамиз кенг қамровли бўлиб, унда меҳнаткашлар, аҳоли кенг қатламларини ижтимоий-иқтисодий муҳофаза қилиш асосий ўрин эгаллайди.

Шавкат ЁҚУБОВ,
«Ишонч»нинг жамоатчи мухбири.

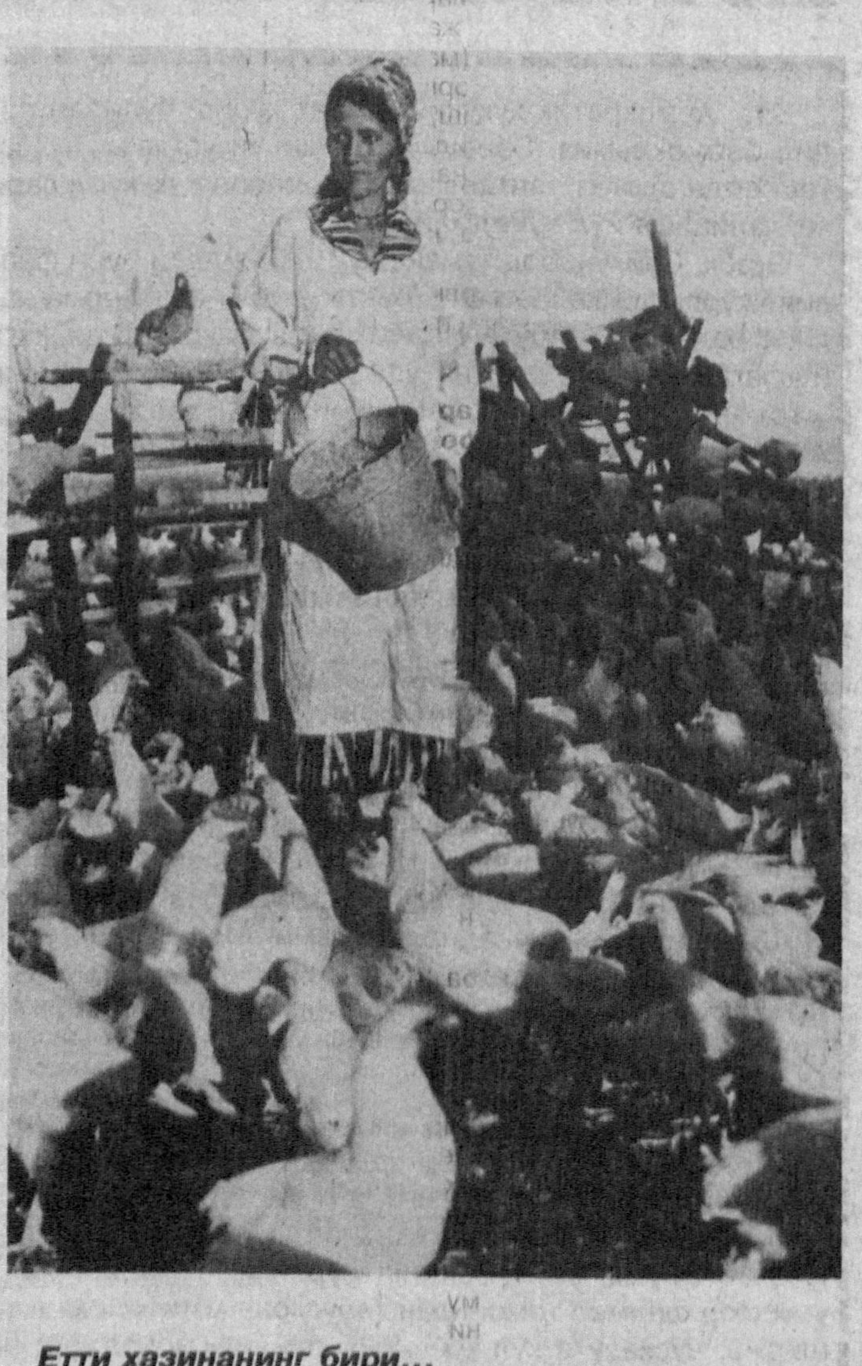

Етти хазинанинг бири...

ҚОР ОСТИДАН МЎРАЛАЙДИ МАЙСАЛАР

Унғор тоғи ёнбағирларига ва асрий адирликларга туташиб кетган Янгиқўрғон туманидаги «Заркент» жамоа хўжалигида экин қилиш осонликча амалга ошмайди. Аввало тупроқ берч, сершағал, ёз пайтларида эса ҳар қултум сув ҳисобли.

Туман марказида тоғлар қад кериб турган юқори зона томонга қараб юриб қолсангиз, йўлнинг ҳар икки бетида қор остидан мўралаб турган яшил майсаларни кўриб баҳри-дилингиз очилади. Зеро, ўз вақтида экилган ва униб чиққандан кейин оби-тобида суғорилган ҳамда маҳаллий ва минерал ўғитлар аралашмаси билан озиқлантирилган майдонлардаги экин барқ уриб ривожланаяпти.

-Амалдаги йилда 900 гектар майдонга ғалла эканмиз,-дейди суҳбатда хўжалик бошқарувининг раиси Адҳамжон Боёзов. - Мақсадимиз ҳар гектар майдон ҳисобига камида 40 центнердан ёки 3300 тонна сара дон етиштириш. Бу ўтган йилдагидан 2 баробардан зиёд кўп демакдир. Биз ҳолва деган билан оғиз чучимаслигини яхши биламиз. Шу боисдан ваъдага яраша ҳосил етиштириш чораларини кўрмоқдамиз. Аввало уруғни бултургига қараганда 20 кун олдин тупроққа жойлаштирдик. Икки марта қондириб суғордик. Етарли даражада озиқлантирдик. Бу эса уруғнинг тезроқ униб чиқиб дадил ривожланишини таъминлади. Сув кўнгилдагидек етиб бормаган ва нисбатан тупроғи қуруқ саналадиган ҳамда қор сийрак ёққан майдонларда суғоришни қизғин давом эттирмоқдамиз. Сувчилар учун резина этик, махсус кийимлар тарқатилган. Шунингдек, улар икки маҳал бепул иссиқ овқат, асал ва бошқа турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланганлар. Барча ҳаракат ва интилишларимиз ҳар қачонгидан мўл ва арзон - ғалла ҳосили етиштиришга қаратилган.

Ж. ОБИДОВ.

OLAMDA NIMA GAP

С Т Р А С Б У Р Г. Бу ерда Европа Иттифоқи Парламент Ассамблеясининг навбатдаги сессияси бошланди. Сессиянинг биринчи кунидаёқ Ассамблеянинг янги раиси ва ўринбосарлари сайланади. Янги раис германиялик Лени Фишер билан ўрин алмашади.

Сессиянинг иккинчи куни иштирокчилар Украина ва Туркия ЕИ олдидаги мажбуриятларини қандай бажараётганини муҳокама қилади. Жумладан, Украинада ўлим жазосини бекор қилиш ва Туркияда сўз эркинлигини таъминлаш масаласи кўриб чиқилади. Шунингдек, сессия кун тартибидан Грузияни ЕИга қабул қилиш тўғрисидаги илтимосномани кўриб чиқиш ҳамда Косоводаги вазият билан боғлиқ масалалар жой олган.

* * *

Н А Й Р О Б И. Жаҳон Озиқ-овқат дастури Буюк кўл атрофидаги етти Африка давлатининг Бурундига нисбатан эълон қилган иқтисодий жазо чораларини бекор қилиш тўғрисидаги қарорини қўллаб-қувватлади.

Халқаро ташкилот ходимларининг таъкидлашича, икки йилдан ортиқ чўзилган иқтисодий жазо Бурундида кундалик эҳтиёж молларининг ўткир тақчиллигини юзага келтирган. Натижада мамлакат аҳолисининг катта қисми озиқ-овқат етишмаслиги туфайли соғлиғини йўқотган ва тиббий ёрдамга муҳтож.

Жаҳон Озиқ-овқат дастури икки йилдан ортиқ давр мобайнида Бурундига 67 минг тонна озиқ-овқат етказиб берган.

* * *

Т Е Ҳ Р О Н. Маълумки, 1998 йилнинг декабр ойида Ироққа қарши уюштирилган Америка ва Буюк Британиянинг ҳамкорликдаги операцияси давомида иккита ракета Эрондаги Хуррамшаҳрга тушган эди. Бу мамлакатда нашр этиладиган «Теҳрон таймс» газетасининг ёзишича, Эрон Ислом Республикаси ҳукумати АҚШдан кўрилган зарарни қоплашни талаб қилиш ниятида. Айни пайтда Эрон мутахассислари кўрилган зарар ҳажмини ўрганишмоқда.

Эрон ҳукумати Буюк Британияга ҳам айни шундай даъво билан мурожаат қилган эди. Лекин маълум бўлишича, «Саҳродаги тулки» операцияси давомида Буюк Британия биронта ҳам ракета учирмаган. Шу боис бу даъво рад этилган.

* * *

С Я Н Г А Н. Сянган божхоначилари текширувлар чоғида бир кемада 12 миллион сянган доллари миқдоридаги 920 яшик сигаретни фош этди. Жиноятчилар сигаретларни ноқонуний равишда Панамага олиб ўтмоқчи бўлган.

Бир ҳафта бурун ҳам Сянганда божхоначилар томонидан 10 миллион сянган доллари миқдоридаги контрабандачилар сигаретлари мусодара қилинган эди. Айни пайтда бу икки жиноий иш юзасидан тергов олиб борилмоқда.

ТАРТИБСИЗЛИК ИСКАНЖАСИДАГИ ОРОЛ

Мана, бир ҳафтадирки, Индонезиядаги Молуккк ва унга ёндош оролларнинг маъмурий маркази - Амбон қонли тўқнашувлар исканжасига тушган. Оролдаги минглаб аҳоли зўравонликдан қочишга жой тополмай қолди.

Маълумки, бир ҳафта бурун бу ерда «мусулмон ва христиан гуруҳларининг ўзаро маст ҳолатда муносабат ойдинлаштириши» оқибатида келиб чиққан тартибсизликлар кўлами кутилмаганда кенг тус олиб кетди. Оқибатда кўплаб маданий иншоотлар - масжид ва черковларга ўт қўйилди. Ёқиб ташланган ва талаб кетилган дўкон, кинотеатр, меҳмонхона, хусусий уйлар ва бошқа бинолар сони уч юздан ошади. Бир сўз билан айтганда, Амбонда ҳаёт издан чиқиб кетди - электр энергияси узилган, давлат муассасалари, банклар, дўкон ва бозорлар ёпилган.

Ҳукумат шошилинч равишда мазкур ҳудудга ҳарбий қўшин киритди. Шунга қарамай, бундай низолар Амбонга ёндош бошқа айрим оролларга ҳам ёйилди. Жаҳон оммавий ахборот воситалари тарқатаётган хабарларда айтилишича, шу кунга қадар диний айирмачилик кўринишидаги тўқнашувларни уюштиришда гумон қилинган 50 киши ҳибсга олинган. Айни пайтга қадар Амбонда 60 нафарга яқин маҳаллий аҳоли ҳалок бўлди, жароҳатланганлар сони эса бундан уч ҳисса кўпдир.

Айни пайтда Амбонда комендантлик соати жорий қилинган. У ерга ҳаммаси бўлиб ўнта армия батальони киритилган. Ҳарбийларга совуқ қуролини топширишдан бош тортган тартиббузарларга қарата огоҳлантирмасдан ўт очиш ҳақида буйруқ берилган.

Ҳозир орол аҳолиси озиқ-овқат ва дори-дармонга муҳтож бўлиб қолди. 20 мингдан зиёд киши эса қочқин аҳволига тушди - улар армия ва полициянинг таянч нуқталарида жон сақлаб турибди.

Якшанба куни Жакартада мудофаа вазири ва Индонезия қуролли кучлари бош қўмондони генерал Виранто Амбонда юз бераётган воқеаларни шарҳлар экан, «бизнинг миллий қардошлигимизга жиддий зарба берилди», деди. Мухолифатдаги мусулмонлар партияси етакчиси Амин Раис эса бунга «муайян кучларнинг оммавий тартибсизликлар йўли билан шу йил июн ойида бўладиган парламент сайловларини йўққа чиқариш ва экс-президент Сухартонинг коррупцияга алоқадорлигига доир текширувларни ўтказишга ҳалақит беришдир» дея баҳо берди.

Кимнинг ёки қайси гуруҳнинг манфаатларига хизмат қилишидан қатъи назар, ҳар қандай оммавий тартибсизликлар фақат ва фақат мусибату разолат, қашшоқлигу кўз ёш келтиришига бугун Амбонда рўй бераётган воқеалар ҳам яққол мисол бўла олади.

Шухрат УМИРОВ,
ЎзА шарҳловчиси.

ЖАМОА ШАРТНОМАЛАРИ: У ҚАНДАЙ ТУЗИЛАДИ?

Тавсия

1

Меҳнат муносабатлари ва меҳнат билан боғлиқ ижтимоий-иқтисодий муносабатларни тартибга солишда жамоа шартномалари тобора муҳим аҳамият касб этиб бормоқда.

Кафолатларнинг юқори даражасини белгилаш, меҳнат муносабатларини самарали равишда тартибга солиб туриш масаласи корхона, ташкилот, муассасаларнинг ўзларида жамоа шартномалари орқали ҳал этилиб, асосан ўз маблағлари ҳисобидан амалга оширилади. Жамоа шартномалари, мулкчилик шакли, қайси идорага бўйсуниши ва ходимлар сонидан қатъий назар, корхоналар ва уларнинг юридик шахс ҳуқуқи берилган таркибий бўлинмаларида тузилади.

Меҳнат жамоаси мажлиси (конференцияси) маъқуллаган, корхона раҳбари ва касаба уюшма қўмитаси раиси (ёки ходимларнинг бошқа ваколатли органи раҳбари) имзо чеккан жамоа шартномаси меъёрий-мажбурий кучга эга бўлади.

Жамоа шартномаси тузилиши олдидан иш берувчи билан касаба уюшмаси ўртасида музокаралар олиб борилади, касаба уюшмаси ёлланма ходимлар номидан қатнашади, уларнинг манфаатларини ифодалайди ва ҳимоя қилади.

Музокаралар олиб боришдан мақсад, бир томондан, корхонанинг самарали ишлашини таъминлашга қаратилган қарорлари, ҳужжатлари, йўналишларини ишлаб чиқиш бўлса, иккинчи томондан, ходимларнинг турмуш даражасини ошириш, тиббий ва маданий хизмат кўрсатишни яхшилаш, меҳнат қилиш учун соғлом ва хавфсиз шароитни яратиш билан қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишдир.

Музокаралар томонларнинг ўзаро ҳурмат, тенг ҳуқуқлилик, ҳақиқий молиявий ва ишлаб чиқариш имкониятларини ҳисобга олиш, томонларнинг олган мажбуриятларини бажариш учун масъулияти асосида олиб борилади.

Музокаралар давомида ўзаро ва алоҳида мажбуриятлар, жамоа шартномаларини тузиш ва уларни бажариш йўллари, келиб чиқиши мумкин бўлган келишмовчиликларни ҳал этиш тартиби муҳокама қилинади.

Жамоа шартномасини тузиш юзасидан музокаралар икки томоннинг келишуви асосида олиб борилади, иш берувчи томонидан музокарада раҳбар ёки унинг ваколатли ходими, касаба уюшмаси томонидан - касаба уюшма қўмитасининг раиси қатнашади.

Музокаралар олиб бориш учун томонларнинг баробар сонли вакилларидан иборат комиссия ташкил этилади. Вакиллар сони камида уч киши бўлиши керак. Комиссия таркиби, томонлар вакилларига бериладиган ваколатлар, музокаралар давомида уларнинг иш жойи, маоши, меҳнат ва ижтимоий имтиёзлари сақланиб қолиниши масалалари томонларнинг қўшма қарори билан тасдиқланади.

Томонлардан бирининг талаби, ташаббуси жамоа шартномаси тузиш юзасидан музокараларни бошлаш учун асос бўла олади, бу талаб аввалги шартнома муддати тугашидан уч ой олдин ёзма равишда юборилади.

Музокараларга тайёргарлик кўриш даврида корхона касаба уюшма қўмитаси ходимларнинг таклифларини тўплаши, анкета тарқатиши ва мажлислар баённомаларини таҳлил қилиб чиқишлари керак, бу эса музокара жараёнида жамоа фикрига таяниш имконини беради.

Айни пайтда корхонанинг хўжалик ва молиявий фаолияти натижалари таҳлил қилиб чиқилиши лозим бўлади.

Музокаралар кейинчалик комиссиянинг мунтазам олиб бориладиган мажлисларида давом эттирилиб, уларда долзарб масалалар мажмуи муҳокама этилади.

Касаба уюшма қўмитасининг асосий мақсади - ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий ҳимоясини таъминлайдиган таклифлар ҳамда мажбуриятларни иложи борича тўла жамоа шартномасига киритилишига эришишдир.

Муҳокама этилаётган масалалар юзасидан икки томон бир фикрга келганидан кейин комиссия жамоа шартномаси лойиҳасини ишлаб чиқишга киришади.

Жамоа шартномаси лойиҳаси корхонанинг таркибий бўлинмаларида муҳокама қилинади ва тушган танқидий фикр-мулоҳазалар ҳамда таклифлар ҳисобга олиниб, меҳнат жамоасининг умумий мажлиси (конференцияси) муҳокамасига қўйилади. Жамоа шартномаси лойиҳаси умумий мажлисда маъқулланганидан кейин уч кун ичида томонлар имзо чекишади ва ҳужжат кучга киради.

Жамоа шартномасида қуйидаги бўлинмаларнинг акс эттирилиши мақсадга мувофиқдир.

I. Умумий қоидалар

1.1. Жамоа шартномаси томонлари

1.2. Жамоа шартномасининг кучга кириш вақти ва

2

амал қилиш муддати.

1.3. Жамоа шартномасининг ходимлар тоифалари, корхона бўлинмаларига нисбатан амал қилиш доираси, меъёрий ҳужжат сифатидаги мақоми.

1.4. Жамоа шартномасини қайта тузиш шартлари, унга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тартиби.

1.5. Жамоа шартномаси ижросини оммавий тарзда текшириш муддатлари.

1.6. Касаба уюшма қўмитаси тақдимномаларини иш берувчи томонидан кўриб чиқиш муддатлари ва мажбуриятларни бажармаганларга нисбатан кўриладиган чоралар.

1.7. Келишмовчиликларни ўзаро ишонч ва ҳурмат асосида ҳал этиш йўллари.

II.Томонларнинг мажбуриятлари

2.1. Касаба уюшма томонидан ишлаб чиқаришни юксалтириш ходимлар фаровонлигининг негизи эканлигининг эътироф этилиши

2.2. Иш берувчи томонидан касаба уюшма қўмитасини корхона ходимларининг ягона ваколатли вакили сифатида тан олиниши

2.3. Иш берувчининг мажбуриятлари:

а) жамоа шартномасига кирмаган ижтимоий-иқтисодий масалалар бўйича қарорлар қабул қилишдан олдин касаба уюшма қўмитаси билан олдиндан келишиб олиш;

б) касаба уюшма қўмитаси талаб қилганда унга меҳнат ҳамда ижтимоий-иқтисодий ривожланиш билан боғлиқ масалалар юзасидан маълумотлар тақдим этиш;

в) касаба уюшма қўмитаси низомида белгиланган фаолиятини амалга ошириш учун уни хоналар, транспорт, ташкилий техника, алоқа воситалари, канцелярия моллари билан бепул таъминлаш;

г) касаба уюшма қўмитаси ҳисоб рақамига маданий-оммавий ва спорт-соғломлаштириш ишлари учун ҳар ойда меҳнатга ҳақ тўлаш жамғармаси - фоиз миқдорида пул ўтказиб бориш;

2.4. Касаба уюшма қўмитасининг мажбуриятлари:

а) корхонанинг ижтимоий ва иқтисодий ривожланиш дастурларининг бажарилишига кўмаклашиш, бу борада ходимлар ташаббуси ва ижодиётини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш;

б) қўлланилаётган меҳнатга ҳақ тўлаш тизимлари, иш ҳақи тўланиши, жамоа шартномаси бўйича қўшимча тўловлар берилиши тўғрилигини, шунингдек меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси шароитларини яхшилаш бўйича тадбирлар бажарилишини назорат қилиш;

в) меҳнат қонунчилиги бажарилишини назорат қилиш;

г) иш жойларидаги мавжуд камчиликларни ўз вақтида бартараф этилишига эришиш ва иш жойларини меҳнат муҳофазаси, хавфсизлик техникаси ва саноат санитарияси қоидалари талабларига мувофиқ холатга олиб келиш борасида иш берувчи томонидан тегишли чоралар кўрилишини талаб қилиш;

д) ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини дам олиши ва соғломлаштириш учун ходимларни тегишли соғломлаштириш масканларига йўлланмалар билан кўпроқ таъминлаш;

е) корхонада меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш юзасидан жамоат назоратини ташкил қилиш ва амалга ошириш;

ж) касаба уюшма аъзолари орасида меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга қаратилган тушунтириш ва ташкилий ишларни олиб бориш, низоларга олиб келувчи вазиятларни олдини олишга қаратилган чоралар кўриш;

з) касаба уюшма аъзоларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш

III. Ишлаб чиқариш-иқтисодий фаолият

3.1. Жорий йилда бажарилиши лозим бўлган ишлар ҳажми

3.2. Режалаштирилган фойда миқдори ва уни тақсимлаш йўллари

3.3. Хом ашёни етказиб бериш шартномалари ва тайёр маҳсулотни сотиш

3.4. Корхона таъсисчилигида барпо этилган қўшма, кичик ва бошқа ташкилотлар фаолият кўрсатишининг шартлари

3.5. Ишлаб чиқариш дастурининг бажарилганлиги, молиявий аҳвол ва корхона фойдасидан фойдаланиш тўғрисида меҳнат жамоасини мунтазам хабардор қилиб бориш тадбирлари

3.6. Ходимларни бозор муносабатларининг энг долзарб масалалари бўйича ўқитиш шарт-шароитлари

3

IV. Мулк шаклларининг ўзгариши (хусусийлаштириш)

4.1. Касаба уюшма қўмитаси вакилини ҳал қилувчи овоз билан хусусийлаштириш бўйича комиссия таркибига киритиш

4.2. Хусусийлаштиришнинг асосий шакллари ва уни ўтказиш муддатлари, масъул мансабдор шахслар

4.3. Корхона тасарруфидаги мол-мулкни касаба уюшма қўмитасининг розилигисиз сотилиши, бошқаларга ўтказилиши, ижарага берилишига йўл қўймаслик.

4.4. Мулк шаклларини ўзгартиришда унинг у ёки бу шаклни танлашда меҳнат жамоаси фикрини ҳисобга олиш

4.5. Хусусийлаштириш ва корхона мулкини баҳолаш бўйича комиссия таркибида касаба уюшма қўмитаси вакилининг иштирок этиши

4.6. Акцияларни тайёрлаш ва тақсимлаш тартиби

4.7. Хусусийлаштирилгандан кейин ижтимоий инфраструктура объектларининг фаолият кўрсатиш тартиби

4.8. Хусусийлаштириш жараёнида ходимларнинг айрим гуруҳларига имтиёзлар бериш

4.9. Аввал тузилган жамоа шартномасини корхона хусусийлаштирилганидан кейин амал қилиш муддатлари ва шартлари

V. Меҳнатга ҳақ тўлаш

5.1. Меҳнатга ҳақ тўлаш шакллари, тизими ва ҳажми

5.2. Ягона тариф сеткаси нуллик разрядининг мазкур корхонада ўрнатиладиган ставкаси, ўртача иш ҳақига етказиладиган даражаси

5.3. Иш ҳақини тўлаш муддатлари. Иш берувчи (ёки унинг вакили сифатида қатнашувчи шахс)нинг айби билан иш ҳақини тўлаш кечиктирилганда, унинг миқдорини индексация қилиш масаласи, раҳбарга нисбатан кўриладиган чоралар

5.4. Ходимларнинг турли гуруҳлари меҳнатига ҳақ тўлаш тўғрисида низом.

5.5. Иш вақтининг янги меъёрларини жорий этиш тартиби

5.6. Ишлаб чиқариш меъёри камайтирилган шахслар (ногиронлар, ёш ишчилар, ҳомиладор аёллар ва бошқалар) рўйхати

5.7. Ходимлар тоифалари учун жорий этиладиган устамалар, қўшимча тўловлар ва компенсацияларнинг аниқ миқдорлари:

- ноқулай, оғир ва зарарли меҳнат шароитлари учун қўшимча тўловлар;
- кечки, тунги навбатлардаги, ишдан ташқари вақтлардаги, дам олиш ва байрам кунларидаги ишлар учун оширилган миқдордаги иш ҳақи;
- ишдаги иқлим шароитлари учун (ёз ва қиш фаслларида) қўшимча тўловлар;
- бригадага раҳбарлик қилгани учун, ўриндошлик учун қўшимча тўловлар;
- кўп йиллик узлуксиз хизматлари учун, юқори касб маҳорати учун устамалар;
- ходимнинг хизмат даврида кўчиб юриш билан боғлиқ ишлардаги қўшимча ҳаражатларини, шунингдек бошқа жойларга кўчиб бориш билан боғлиқ ҳаражатларини, хизмат сафари давридаги суткалик ҳаражатларини қоплаш;
- қишлоқ хўжалик ишларига жалб этилган ходимларнинг ўртача иш ҳақини сақлаб қолиш;
- иш берувчининг розилиги билан ходимга тегишли мол-мулк (транспорт воситалари, асбоблар, ашёлар ва ҳоказо)дан фойдаланилганда ушбу харажатларни қоплаш;
- ходимнинг айби билан қисман брак деб топилган маҳсулотга ҳақ тўлаш миқдорлари;
- иш берувчи ва меҳнат жамоаси манфаатларига доир вазифаларни бажариш (малака ошириш, рационализаторлик таклифларини жорий этиш ишида қатнашиш, хизмат сафарида бўлиш, тиббий кўрикдан ўтиш ва бошқа ҳолларда) мақсадида ходимни ишдан озод этиш шартлари, шунингдек ана шу давр учун тўланадиган кафолатли тўловлар миқдори.

5.8. Йил якунлари бўйича мукофотлаш, тақдирлаш тизимлари

5.9. Қўшимча имтиёзлар (овқатланишни арзонлаштириш, ишга бориб-келишдаги транспорт ҳаражатларини қоплаш ва ҳоказо).

VI. Меҳнат шартномаси. Бандлик кафолатлари

6.1. Касбига, малакасига ва меҳнат шартномасига мувофиқ ходимларни тўла-тўкис иш билан таъминлаш

6.2. Меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишни фақатгина касби уюшма қў-

4

митасининг олдиндан розилигини олиб амалга ошириш (корхона тугатилган ва корхона раҳбари билан меҳнатга оид муносабатлар бекор қилинган ҳоллар бундан мустасно)

6.3. Ходим вақтинча бошқа ишга ўтказилган даврда унинг бажараётган ишига қараб, лекин аввалги ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи тўлаш. Бошқа ишга ўтказиш муддатининг чегараси, меҳнатга тўланадиган иш ҳақининг аниқ миқдорлари, шунингдек ишлаб чиқариш зарурияти деб ҳисобланадиган ҳолатлар мезонлари

6.4. Корхона ва унинг тизим бирликларини тугатиш ёки қайта ташкил этиш, ишлаб чиқаришни бутунлай ёки қисман тўхтатиш тўғрисидаги тадбирларни (агар бундай ҳолатлар иш жойларини қисқартирилишига ёхуд меҳнат шартларини ноқулай тарзда ўзгартиришга олиб келадиган бўлса) касаба уюшма қўмитасига камида икки ой олдин маълум қилиш

6.5. Иш ҳажми камайганда, мулк шакли ўзгарганда иш жойлари ва кадрларни сақлаб қолиш мақсадида ишловчиларни иш берувчи ҳисобидан қайта ўқитишни уюштириш.

6.6. Ходимлар сони қисқартирилаётганда;

а) ишдан бўшаган ходимларни иш билан таъминлаш учун цехлар, ижарадаги кичик корхоналар барпо этишни кўзда тутиш;

б) вақтинча ишлайдиган ходимлар сонини чегаралаш, ўриндошликни таъқиқлаш, четда бажариладиган ишларни жамоанинг ўзига бериш;

в) ходимларнинг ҳоҳишига кўра уларга иш ҳақи сақланмаган ҳолда қисқа муддатли таътиллар бериш;

г) штатларни қисқартириш тўғрисида огоҳлантириш берилганда ходимнинг ўз хоҳиши билан меҳнат шартномасини бекор қилинишини томонлар келишувига биноан огоҳлантириш муддатига пуллик компенсация тўлаш;

д) ишга жойлаштириш ва бошқа касбга ўргатиш бўйича хизмат идоралари билан шартнома тузиш;

е) меҳнат бозорида рақобат қила олмайдиган ходимларнинг штатлар қисқартирилиши муносабати билан ишдан бўшатилишига йўл қўймаслик;

ж) қисқартириш ўтказилаётганда ишда қолдириш учун афзаллик ҳуқуқи бериладиган ходимлар тоифалари;

6.7. Меҳнат шартномаси томонларининг моддий жавобгарлиги. Иш берувчининг ходим келтирган зарарни қоплаш тўғрисидаги даъвосидан воз кечиш ҳоллари. Тўла моддий жавобгарлик тўғрисида шартнома тузилиши лозим бўлган ходимлар тоифаларининг рўйхати.

VII. Иш вақти ва дам олиш вақти:

7.1. Ходимлар учун иш ҳафтасининг узунлиги:

- нормал меҳнат шароитларидаги ишларда банд бўлган ходимлар учун;
- зарарли меҳнат шароитида банд бўлган ходимлар учун;
- 16 ёшдан 18 ёшгача бўлган ходимлар учун;
- 16 ёшга тўлмаган ходимлар учун;

7.2. Ходимларни иш вақтидан ташқари вақтлардаги, кечки ва тунги вақтдаги, дам олиш ва байрам кунларидаги ишларни бажаришга жалб этиш тартиби

7.3. Ходимлар турли гуруҳлари учун иш кунининг узунлиги

7.4. Иш вақтини жамлаб ҳисобга олишни қўллаш тартиби, шунингдек, ҳисобга олинадиган давр мобайнида ходимларга ҳар ойда тўланадиган иш ҳақи миқдорини тенглаштиришга қаратилган чора-тадбирлар

7.5. Меҳнат таътилининг энг кам муддати

7.6. Қўшимча таътиллар олиш ҳуқуқини берувчи ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати, қўшимча таътиллар муддати, уларни бериш тартиби ва шартлари

7.7. Меҳнат таътилига чиқаётганда қўшимча таътилларни олиш ҳуқуқини берадиган иш стажини ҳисоблаб чиқишнинг алоҳида қоидалари

7.8. Табиий-иқлим шароитлари оғир ва ноқулай жойларда (ҳатто улар бундай жойларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан белгиланган рўйхатга кирмаган тақдирда ҳам) ходимларга йиллик қўшимча таътил бериш масаласи

7.9 Йиллик таътиллар учун ҳақ тўлаш муддатлари

7.10. Болали аёл ходимлар учун:

- болани парваришлаш таътиллари вақтини кейинги ҳақ тўланадиган йиллик таътил олиш ҳуқуқини берадиган иш стажига қўшиш шартлари;
- икки ёшга тўлмаган болани овқатлантириш учун бериладиган танаффусларнинг аниқ муддати ва уларни бериш тартиби

7.11. Ходимга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътиллар бериш шартлари. Муддати икки ҳафтадан кўп бўлган,

5

иш ҳақи сақланмаган ҳолда бериладиган таътиллар вақтини ҳам йиллик асосий таътилни олиш ҳуқуқини берадиган меҳнат стажига қўшиш шартлари

7.12 Оилавий сабабларга кўра, шунингдек ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда таълим олаётган ходимларга, иш ҳақи сақланадиган қўшимча таътиллар (меҳнат таътилидан ташқари) бериш шартлари

VIII. Меҳнат муҳофазаси

8.1. Иш жойларидаги меҳнат шароитларини, меҳнат муҳофазасини ва хавфсизлик техникаси аҳволини яхшилаш бўйича тадбирлар ўтказиш учун зарур бўлган маблағ ва ашёлар ажратилишини кўзда тутиш ва уларни ишлатиш тартиби

8.2. Меҳнат шароити ноқулай ишларнинг рўйхати, бу ишларда банд бўлган ходимларга бепул бериладиган сут (ёки шунга тенг озиқ-овқат маҳсулотлари), даволаш-профилактика озиқ-овқати, газли шўр сув (иссиқ цехларда ишловчилар учун), махсус кийим-бош, махсус пойабзал, бошқа якка ҳимоя ва гигиена воситаларининг меъёрлари, таъминот тартиби ва шартлари

8.3. Меҳнат шароити ноқулай ишларда банд бўлган ходимларни корхона ҳисобидан тиббий кўрикдан ўтказиш муддатлари

8.4. Асбоб-ускуналар, машина ва механизмларни хавфсизлик талабларига мувофиқ ҳолга келтириш.

8.5. Ишлаб чиқариш бино ва иншоотларини техник жиҳатидан қониқарли ҳолда сақлаш

8.6. Иш жойларида чангланиш, ифлосланиш, шовқин ва тебранишларнинг меъёрда бўлишини таъминлаш, иш жойларида об-ҳаво, намгарчилик режими ва ёруғликни нормал бўлишига эришиш.

8.7. Оғир меҳнат шароитларида банд бўлган ходимлар сонини камайтириш чоралари, бундай ишларда хотин-қизлар меҳнатидан фойдаланишдан воз кечиш

8.8. Меҳнат шароитлари ва муҳофаза қоидаларига мувофиқ иш жойларини паспортлаштириш ва атестация қилишни ўтказиш

8.9. Куз-қиш даврида ишлашга тайёргарлик кўриш юзасидан тадбирлар бажарилишини назорат қилиш

8.10. Ходимлар айрим гуруҳларини махсус кийим-бош билан қўшимча таъминлаш шартлари

8.11. Ўз вақтида ювиш учун махсус кийим-бошни икки жамланмада бериш масаласини кўриб чиқиш

8.12. Озиқ-овқат, сут, витаминли дори-дармонлар ва ҳоказоларни бепул бериш

8.13. Ходимларни корхона ҳисобидан бахтсиз ҳодиса ва касб касалликларидан суғурта қилишнинг аниқ миқдорлари

8.14. Бахтсиз ҳодиса оқибатида ногирон бўлиб қолган ходимга ва бахтсиз ҳодиса оқибатида нобуд бўлган ходим оиласига тўланадиган бир марталик ёрдам пули миқдорлари

IX. Меҳнат интизоми

9.1 Ходимлар томонидан меҳат вазифаларини бажарилишини мавжуд меъёрий ҳужжатлар (меҳнат шартномалари, Устав, корхона қўлланмаси, ички тартиб қоидалари) асосида назорат қилиниши ва амалга оширилиши

9.2. Ходимларни ишдаги муваффақиятлари учун рағбатлантириш турлари, уларни қўллаш тартиби, афзаллик ва имтиёзлар бериш

9.3. Юбилей саналар ва пенсия ёшига етганда рағбатлантириш

9.4. Ходимларнинг корхона (тармоқда)ги узлуксиз меҳнат стажи саналарини нишонлаш

X. Ижтимоий имтиёз ва кафолатлар

10.1. Болалик аёллар ва 18 ёшга тўлмаган шахсларга бериладиган қўшимча имтиёзлар

1999 йил Аёллар йили деб эълон қилинганлиги муносабати билан молиявий имкониятлардан келиб чиққан ҳолда аёл ходимлар учун қуйидаги имтиёзларни кўзда тутиш мақсадга мувофиқдир:

- болалик аёллар учун қисқартирилган иш куни ёки қўшимча дам олиш куни берилишини таъминлаш;
- кўп болалик аёллар учун ижтимоий ҳимоя жамғармасини ташкил этиш:
- штатлар қисқартирилаётганда болалик аёлларга ишда қолдириш учун афзаллик бериш масаласи;
- аёлларни оғир ва зарарли шароитлардаги ишлардан олдинги иш ҳақи сақланган ҳолда енгил ишларга ўтказиш масалалари;
- аёллар учун декрет таътили муддатини корхона ҳисобидан 5 ойгача узайтириш;
- 2 ёшдан 3 ёшгача фарзанд тарбияси билан банд аёлларга ҳар ойда моддий ёрдам кўрсатиш ва бошқа тадбирлар

10.2. Ходимларнинг турли гуруҳлари, шунингдек корхонадан пенсияга чиққанлар учун ижтимоий маиший - имтиёзлар, қўшимча ижтимоий суғурталаш, моддий ёрдам ва тиббий хизмат кўрсатиш, дам олиш ва санаторий - курортларда даволаш, уй-жой қурилиши масалалари ва ҳоказо

6

XI. Маданий-оммавий, жисмоний тарбия - соғломлаштириш, спорт ишлари

11.1. Ўтказиладиган тадбирлар рўйхати ва уларни молиявий таъминлаш тартиби

XII. Меҳнат низолари

12.1. Меҳнат низолари комиссиясини тузиш, унинг миқдорий таркиби ва ваколатлари муддати

XIII. Касаба уюшма қўмитаси ва касаба уюшма сайлаган фаоллари фаолиятининг кафолатларини таъминлаш

13.1. Асосий ишидан озод қилинган касаба уюшма ходимларини меҳнат жамоаси аъзоси (акциядор) сифатидаги ҳуқуқлари, корхонадаги барча имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқини бериш, корхонада (тармоқда)ги узлуксиз иш стажининг сақлаб қолиниши.

13.2. Корхона Устави лойиҳаси хусусида касаба уюшма қўмитаси билан мажбурий равишда келишиб олиш.

13.3. Асосий ишидан озод қилинмаган касаба уюшма сайланма ходимларининг касаба уюшма вазифаларини бажариш учун кетган вақтига ҳақ тўлаш

Жамоа шартномасига иловаларнинг тавсиявий рўйхати

1. Меҳнат муҳофазаси бўйича келишув
2. Ходимларни жорий мукофотлаш тўғрисидаги низом
3. Меҳнатга ҳақ тўлаш тўғрисидаги низом
4. Корхонада қабул қилинган тарификация
5. Кўп йиллик хизматлари учун устама тўлаш тўғрисидаги низом
6. Йил якунлари бўйича рағбатлантириш тўғрисидаги низом
7. Навбатдаги меҳнат таътилига кетишда моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги низом
8. Моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги низом
9. Ходимга тегишли мол-мулкдан фойдаланилганда харажатларни қоплаш тўғрисидаги низом
10. Пенсияга чиқишда бир марталик моддий ёрдам пулини тўлаш тўғрисидаги низом
11. Махсус кийим-бош, махсус пойабзал ва бошқа якка тартибдаги ҳимоя воситаларини бепул оладиган касб ва лавозимлар рўйхати
12. Ишлаган кунларида бепул совун оладиган касблар рўйхати
13. Ишдан ташқари вақтларда, тунги, кечки вақтларда, дам олиш ва байрам кунларидаги ишлар рўйхати ва бундай ишларга жалб қилиниши мумкин бўлган лавозимлар рўйхати
14. Қўшимча таътил ва қисқартирилган иш куни ўрнатиладиган зарарли меҳнат шароитларидаги касб ва лавозимлар рўйхати
15. Ички тартиб-қоидалар
16. Тўла моддий жавобгарлик тўғрисидаги шартнома тузган ходимлар рўйхати
17. Йиллик узайтирилган ёки қўшимча таътил ҳуқуқини берувчи лавозимлар рўйхати
18. Ишламаётган ходимлар ўрнига ишлаганда қўшимча тўловларни аниқлаш ва тақсимлаш тартиби тўғрисидаги низом
19. Талаба ва ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш практикасига раҳбарлик қилган ходимлар меҳнатига ҳақ тўлаш тўғрисидаги низом
20. Корхонани капитал таъмирлаш ишлари режаси
21. Қишки-баҳорги ва кузги-қишки мавсумга тайёргарлик кўриш режалари

Юқорида баён қилинган тизимга мувофиқ тузилган жамоа шартномаси ўз кучини шартномада кўрсатилган муддатгача ёки томонлар янги шартнома тузгунларига қадар сақлаб қолади.

Корхона таркиби, йўналиши, номи ёки раҳбари ўзгариши жамоа шартномаси тақдирига таъсир қилмайди.

Корхона мулк эгасининг ўзгариши шартномани олти ой ичида қайта тузишни талаб этади. Агар томонларнинг бирортаси музокараларни бошлаш ташаббуси билан чиқмаса, жамоа шартномаси кўрсатилган муддатда ўз кучини йўқотади.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг меҳнаткашлар ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш бўлими.

Юртимизнинг иқтидорли спортчилари

ЖАМШИД ТАНЛАГАН ЙЎЛ

Жамшид - 1979 йил тарозу буржи остида туғилган. Табиатан серғайрат, камгап. Бекорчидан худо безор деган гапга амал қилибми, бўш вақтларида спортга оид адабиётлар мутолаа қилади. Хоббиси сенсей (устоз дегани) Филюшкин. Мураббийси Давлет Тожибоев. Фамилияси билан чақирганларни негадир ёқтирмайди. Сабабини ўзи ҳам билмаслигини тан олиб, газетага ҳам фақат исмини ёзишимизни илтимос қилди.

Ўзбекистон Республикаси Ден-то каратэ-до Фудокан минтақавий Федерацияси аъзоси, 2-КЮ жигарранг белбоғ соҳиби Жамшидбек билан дилдан суҳбатлашдик.

- Жамшидбек, каратэнинг фудокан тури Ўзбекистонга анча кеч кириб келган. Сизнинг айнан шу турга қизиқишингизнинг боиси нимада?

- Қаратэ билан шуғулланаётганимга олти йил бўлди. Шундан икки йилида ушу билан шуғулланганман. Ундан олдин ҳеч қандай спорт турига қизиқмасдим. Ўртоқларим қатнашиб юришар, мен ҳам уларга қизиқиб тез-тез томоша учун келиб турардим. Дўстларимдаги ғайрат, шижоатни кўриб менда ҳам ички қизиқиш пайдо бўлди.

Тўғри айтдингиз, фудокан Ўзбекистонга анча кеч, 1994 йилларда кириб келган. Каратэнинг бу турига қизиқишимнинг боиси бу энг охирги тури ҳисобланади.

Жамшидбекни синаш мақсадида саволга тутамиз:

- Фудоканнинг келиб чиқиши ва асосчиси ҳақида нималар биласиз?

- Фудокан 80 йилларда югославиялик профессор Илия Йорга томонидан ишлаб чиқилган. Илия Йорганинг ўзи VIII дан қора белбоғ соҳиби, Фудоканда 10 та дан бор холос.

Фудокан номининг ўзиёқ бошқалардан қандай ажралиб турганини айтиб турибди. Яна қўшимча қиладиган бўлсак бу тур бўйича дан олишнинг ўзи бир машаққат. Ката топширгандан сўнг 10 та услуб бўйича синовдан муваффақиятли ўтиш керак. Демакки пойдевор ўта мустаҳкам бўлмоғи талаб қилинади.

- Устоз кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар, деган гап бор халқимизда. Устозингиз ҳақида икки оғиз.

- Устозим Давлат Тожибоев II-дан қора белбоғ соҳиби. Каратега қизиқишим ҳам у кишининг чиройли усулларини томоша қилиб, шуғулланиш жараёнида шогирдларига алоҳида эътибор билан қараши туфайли юзага келган. Маънавий устозим Филюшкин ва Мерутенколар.

- Қандай нуфузли мусобақаларда иштирок этгансиз?

- Биринчи Ўзбекистон бўйича учрашув Ғазалкентда бўлганди. Ундан сўнг халқаро турнирда МДҲ давлатлари спортчилари билан беллашдим.

Биринчи рақибим Радик Содиқов. «Жанг»ни 30-35 сонияда ўз фойдамга 1 иппон, яъни 2 вазари билан ҳал қилганман. Зарафшонда бўлган учрашув менда ёмон таассурот қолдирди. Сабаби ҳакамларнинг хатолари билан жамоа ҳисобида 3- ўринда қолдик. Майли, кимда иқтидор, куч бўлса у ҳамиша ғолиб.

- Рақибларингизга қандай муносабатда бўласиз?

- Аввало майдонда рақибимнинг спортчилигини ҳурмат қиламан. Яна бир нарса, негадир ғалабага эришсам рақибимнинг кўзига қарашга уяламан.

Ҳар куни 4,5-5 соат машғулот учун вақт ажратаман. Ундан ташқари каратэ сирларини шогирдларимга ўргатаман. Ўзимизда марказий маданият саройи спорт зали, Чорбоғдаги 17-мактаб спорт заллари ёш каратэчилар учун ажратилган. Ғазалкентнинг мусаффо ҳавоси кучимизга куч қўшади.

Спортга берилаётган эътиборга келсак нафақат каратэга, балки бошқа турлар ҳам ҳукуматимиз эътиборидан четда қолаётгани йўқ. Умуман Ўзбекистонда спортга қизиқиш ниҳоятда катта. Буни чет элдан келаётган спортчилар ҳам мамнуният билан эътироф этмоқдалар.

- Фудокан тури бўйича мусобақалар асосан қайси мамлакатларда ўтказилади?

- Ўзбекистон, Қирғизистон, Руминия, Миср, Италия, Красноярск, Россия каби мамлакатларда спортнинг бу тури анча кенг тарқалган. Халқаро мусобақалар ҳам айнан мана шу мамлакатларда тез-тез ўтказиб турилади.

Орзуим жаҳоннинг нуфузли мусобақаларида қатнашиб мутлоқ чемпионликда Ўзбекистон байроғини баландроқ кўтариш.

- «Ишонч» газетаси мухлисларига қандай тилакларингиз бор?

- Доимо жисмонан соғлом, руҳан бақувват бўлсинлар. Оллоҳ ҳар бирларининг дилларига Ўзбекистон шаъни ва обрўсини кўтариш, юртнинг содиқ фуқароси бўлиш каби эзгу ниятларни туғган бўлсин!

Суҳбатдош: Х.АБДУЛЛАЕВ.

Жавоҳирлар сандиғидан

Ердан йилига бир марта ҳосил олинса, дўстлик ҳамма вақт ҳосил беради.

***

Бетайин дўстнинг маслаҳатига кириш, олтин косада заҳар ичган билан баробар.

***

Ҳеч қачон адолат чегарасидан ташқари чиқма, дўстларингдан арзимас сабаб билан кечиб кетма.

***

Ўз яқинларидан кечиб,бошқаларни излашни одат қилган киши, ўз ерини ташлаб, бегоналар мулкини обод қилганга ўхшайди.

***

Инсонни ярамас сўзлар айтиб кўпчилик олдида изза қилгандан кўра, тош ёки бошқа бирон нарса билан урган яхшироқ.

***

Қуёш ёғдусини булут тўсгандек, баъзан ақл нурини балои нафс тўсади.

***

Бирор иш қилмоқчи бўлсанг, уни то узил-кесил ҳал қилмагунингча одамларга айтиб мақтаниб юрма.

***

Денгизда сузиб юрганда, кемани бошқарувчи дарғачининг сўзига қулоқ солиши керак, турмушда эса, ҳар ким ўзидан бир-икки кўйлакни ортиқ йиртган кишининг гапига кириши лозим.

А.АЛИЕВ тайёрлади.

Тошкент чирой очмоқда...
Ҳ. Аввалов олган сурат.

БОШБЕКАТ КЎРКИ

Бундан беш йил муқаддам Жиззах шаҳар марказидан Пахтакор, Дўстлик, Мирзачўл, Зафаробод туманлари йўналиши бўйича қатнайдиган автобуслар қатнови йўлга қўйилган ва бу йўналишлар учун «Олмазор» бошбекати қурилиб негадир қатновлар бу ердан эмас, ундан чамаси 500 метрлар нарироқдаги «Олмазор» бозори ёнидан қатнай бошлаганди. Бу жой анчагина тор бўлиб, қатновлар учун жуда ноқулай эди.

Қизиғи шундаки, ҳар соатда 100 йўловчига хизмат кўрсатиш учун мўлжалланган, оналар ва болалар хонаси, намозхона, ошхона, ҳайдовчилар дам олиш хонаси, ёзда салқин, қишда эса иссиқ залга эга бўлган замонавий жиҳозланган бошбекат ҳувиллаб қолди. Бозор атрофида эса автомашиналар кўплигидан троллейбуслар йўналишидан тўхтаб, пиёдалар билан боғлиқ кўнгилсизликлар содир бўлиб турар эди.

Шу йилнинг бошидан бошлаб туманлараро ва шаҳар ичида қатновчи транспортлар «Олмазор» бошбекатидан қатнай бошлади. Бундай ҳолдан йўловчилар мамнун, ДАН ходимлари эса хотиржам.

Ортиқ САИДОВ.

Онажоним табиат

ҲОВУЧДАГИ ЖИЙДА

Пойтахтдан ташриф буюрган ҳамкасб дўстим билан Норин туманига кетаётиб йўл-йўлакай вилоят маркази остонасидаги Жийдакапа қишлоғида тўхтадик. Шеригим атрофга бир-бир назар ташлар экан ёнимга келиб қишлоқнинг нима сабабдан Жийдакапа деб аталишини, ҳолбуки, ҳеч қаерда бундай дарахт тури кўринмаётганлигини сўради. Афсуски, меҳмоннинг бу саволига фақат менгина эмас, балки шу ерда туғилиб ўсганлар, ҳатто оқсоқоллар ҳам жавоб қайтара олмасалар керак...

Урушдан кейинги оғир йиллар. Буғдой нони ейдиган хонадон ўзига тўқ саналади. Отам Марказий Фарғона массивида ташкил этилган янги хўжаликка ишга тайинлангач, оиламиз билан кўчиб кетдик. Ҳайҳотдек ҳовлида бувимиз (отамнинг онаси, биз уни эна деб чақирардик) фронтга кетиб қайтиб келмаган амакимизнинг ёлғиз қизи билан қолган. Биз ака-ука ҳар ҳафтада бир бор гоҳ отамизнинг саман отида, гоҳ пиёда рўзғор харажатини ташлаб кетардик. Энамизни ўзимиз билан чўлга кўчишга на ота-онам, на биз кўндира олмаганмиз.

— Одамлар нима дейишади, — деганди ўшанда буғилиб отам. — Етмишдан ошган онасини ташлаб ўзи даврон суриб юрибди деб ўйлашмайдими?

Энамиз оппоқ сочли бошини сарак-сарак қилганди:

— Қўй болам, уринтирма ўзингни, Хўжаназарим ҳарбийдан келса-ю, уйда ҳеч ким кутиб олмаса, тағин онам ўлиб кетибди, деб юраги чиқиб кетмасин бечоранинг. Мени десанг, укангни десанг, уйимиз эшиги доим очиқ турсин!

Отам ерга қараганича уйдан чиқиб юкимиз ортилган автомашинага менинг ёнимга чиқиб ўтирган ва то манзилга етиб боргунимизча бир сўз демаганди. Энамизнинг ўша сўзларидан отамнинг нега бунчалик ҳомуш тортганлиги, ҳатто кўзларида ёш йилтираганлиги сабабини анча йиллар ўтгач тушуниб етдим. Амакимиз, милтиқ билан косовнинг фарқига бормаган тўпори қишлоқ йигити ҳеч қандай ҳарбий тайёргарлик кўрмаган бошқа тенгдошлари қатори поезддан тўппа-тўғри Сталинград жангига бориб тушган ва «тўп еми»га айланган экан. Отам онасини бу кулфатдан хабардор қилишни истамаган, «қора хат»ни ҳеч кимга кўрсатмай, ўз ёғига ўзи қоврилиб юраверган. Шу тариқа энамиз сўнгги нафасларигача эшикка кўз тиккан.

Она сути оғзидан кетмаган биз ака-укалар олис йўл босиб келарканмиз, энамиз кўз ёшлари билан кутиб олар, чўнтакларимизни мева-чевага тўлдирарди.

Қишлоққа борганимиз ҳамон акам ўртоқлари олдига югурар, уларга қўшилишиб ўйнаб кетарди. Мени эса энам кўпинча ёнидан жилдирмас, бир қўлига сербутоқ ҳассасини ушлаганича ҳовлини айлантириб дарахтларимизни бирма-бир кўрсатишни севарди. Айниқса, жилонжийдамиз олдидан кетгиси келмасди.

— Амакинг эккан, Доғистондан келтирган, — деб қайта-қайта такрорларди.

Бу мева деганингиз роса серҳосил бўларди ўзиям. Қанча қоқиб-силкитишмасин, офтоб нури тушган жойда қайсидир шох-бутоқда «мана, мен» дегандек ялтираб кўрина берарди. Шу боисданки, қор тушмагунча қишлоқ болалари жийда остидан кетишмас, чуғурчуқдек чуғурлашиб дарахтдан мева силкитиб еганлари еган эди.

Энамиз ўтган қариндош-уруғларини эсларди. Қаердадир урушга кетганича амаким сингари «бедарак йўқолган» қайсидир йигит ота-онасига билдирмасдан уйга кириб келганлигини, яна «қора хат» олган чол-кампир фарзандларига маросим ўтказаётганларида қайтиб аза тўйга айланиб кетганлигини гапириб ўтирарди.

— Эшикдан «қораси»ни кўрсамоқ уйларингга суюнчи жўнатаман, — дейди энам огоҳлантиришдан чарчамай. — Онангга яхшироқ тайинла, хушхабар етказиб борганга албатта, яктак-чорси атаб қўйсин!

Сўз айланиб тагин амаким Доғистондан келтириб эккан жийдага келиб уланди.

— Қарагин, отанг тушмагур ўзоғи йилда жийдани кесиб ўтин қилиб бераман, дейди-я. Мени белимдан арралаб қўя қол, Хўжаназарим эккан уни, дедим. — Сўнг худди катталарга гапираётгандек бизга қараб тайинлади: — Сенларнинг ҳам қулоқларингда бўлсин, мен ўлиб кетсам ҳам бировга қўл теккиздиришмасин!

Афсуски, энамиз васиятини бажариш насиб этмади бизга. Отам чўл қувиб янги ерларни ўзлаштириш ташвиши билан юрганида кўзи қийшиқ, қорнига тарвуз боғлагандек юрадиган раис пахтага сояси тушяпти, деган баҳонада ҳовлимиз адоғидаги энам кўз қорачиғидек асраб юрадиган ўша жилонжийдани кестириб юборибди.

Эсиз жийдалар. Ҳозир унингдек серҳосил, қиш яримлаганида ҳам шохларини қизғиш меваси маржондек безаб турадиган жийдаларни топиш қийин. Кейинги йилларда бундай турдаги мевали дарахтлар қишлоқларимизда қолмади ҳисоб. Қалби ҳам ғояси каби кемтик бўлган шўро амалдорлари касофати билан неча асрлардан бери инсонга ҳамроҳлик қилиб келаётган, унга ризқ-рўз инъом этаётган мева турларини илдизигача йўқ бўлиб кетди. Қани энди қишлоқларимиздаги шамолда кумуш сепилгандек япроқларини титратиб турадиган жийдазорлар қайта тикланса. Ҳар бир хонадон томорқасининг адоғида минг дардга даво жийдалар яшнаб турса! Ахир, улар ўша йилларда минг-минглаб инсонларни очлик балосидан сақлаб қолган-ку!

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ.

Спорт

МАЙДОН ПОЛВОНЛАРНИ ЧОРЛАЙДИ

Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан Термизда ҳар икки йилда бир марта буюк аллома Ҳаким ат-Термизий хотирасига бағишланган кураш бўйича халқаро турнир ўтказиб келинмоқда. Бу йил анъанавий турнир 9-11 апрель кунлари шаҳардаги «Алпомиш» стадионида бўлиб ўтади.

Турнирнинг биринчи босқич мусобақалари шу йил январь ойида вилоятнинг барча мактаб, лицей, коллеж, ўқув юртлари, корхона, ташкилот, хўжаликларида, иккинчи босқичи февраль ойида шаҳар ва туманларда, учинчи — вилоят босқичи эса март ойида ўтказилади.

Чори Тўхтаев, ЎзА мухбири

Халқимизда «Ўригидан данаги ширин» деган ибора бор. Бу аслида халқимизга хос ҳаёт тарзи давомийлигини, унинг асл мазмунини очиб берувчи сўзлардир. Ширин-шакар неваралар бағрида ўзини ким ҳам бахтиёр ҳис қилмайди, дейсиз. Умр бўйи самарали меҳнат қилиб, эл олқишини олиб яшаган отахон невараси билан унинг ширин тилларида суҳбат қуришни умрининг энг катта ҳосиласи, мазмуни деб билади.

Б.Ҳамроқулов олган сурат.

Ҳар тўғрида

ҚАҲРАМОНГА АЙЛАНГАН ЖОСУС

Польша Қуролли кучларининг собиқ полковниги Ришард Куклинский Америка разведкасига хизмат қилиб, сўнг сири очилиб қолишдан қўрқиб 1981 йил АҚШга кўчиб кетди. Польшада уни қаттиқ жазога тортилиши ва уй-жойи мусодара қилиниши тайин эди. «Янги ватан»ида эса унга яхшигина нафақа тайинлашди. Польшанинг ҳозирги режимдаги суди собиқ полковникнинг ишини қайтадан кўриб чиқиб, уни айбдор эмас деб топди. Америка агенти бутунлай оқланиб, ҳатто коммунизмга қарши курашгани учун миллий қаҳрамон даражасигача кўтарилди. У дарҳол Польшага қайтиб мусодара қилинган мол-мулкини қайтариб олиш пайига тушди. Польша ҳукумати унинг ҳовлисидан ҳозир яшаб турганларни чиқариб юборгиси келмай унинг ўрнига собиқ полковникка 380 минг доллар ҳажмида товон тўлайдиган бўлди. Ҳукуматнинг бу ишидан аччиқланган мамлакат сеймининг депутатлари, «у ёкдаги «меҳрибонларидан» мўмайгина нафақа олиб, энди биздаги нафақахўрларнинг косасига қошиғини солмоқда» демоқдалар.

УДДАБУРОН МУШУК

Англиянинг Болтон шаҳридаги бир мушук икки ном билан ҳаёт кечирарди. Кундузлари Базиль номи билан Чемберлен хонадонининг эркатойи бўлса, кечаси бир даҳа нарига жойлашган Бэррилар уйида Том номи билан юраверди. «Уддабурон» бу мушук шу тариқа қарийб ўн йил икки уйнинг эркаси бўлиб яшади. Унинг сири Чемберленлар янги уйга кўчиб ўтганларида очилиб қолади. Шу туфайли у бир ҳафтача Бэрриларникига кела олмай қолди. Ниҳоят Бэррилар хонадонида пайдо бўлгач, улар мушукнинг бўйнига «Том» деб ёзилган бўйинбоғини боғлаб қўйдилар ва Базиль эртасига кундузи шу алфозда биринчи эгасининг уйига келиб қолди ва сири очилди.

Бу ҳақда немисларнинг «Бильдам Зонтаг» ҳафталиги ёзган.

Жарқўрғон туманидаги «Сурхон-Самонур» кичик корхонасида маккажўхоридан крахмал тайёрлаш йўлга қўйилди. Ҳозир ҳар кеча кундузда 1 тонна маҳсулот чиқарилмоқда. Бу ерда ишлаб чиқариш жараёнида пайдо бўладиган чиқиндидан чорва ва парранда учун омухта ем ҳам тайёрланмоқда.

КРАХМАЛ ЧИҚАРИЛА БОШЛАНДИ

Туман меҳнат, бандлик ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бўлими, «Сурхон» ширкатлар уюшмаси, «Сурхон-чигит» пахта уруғчилиги корпорацияси таъсисчиси бўлган ушбу кичик корхонанинг очилиши туфайли 25 киши иш билан таъминланди.

КЎРИК-ТАНЛОВ ИМТИҲОНИ

Меҳнаткашларнинг ҳуқуқий билимдонлиги, ижтимоий-иқтисодий саводхонлиги, маданий савиясини ошириш, маънавий оламини бойитиш Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгаши фаолиятида муҳим аҳамият касб этиб, бу борада қатор ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

Яқинда ушбу тадбирларни ҳаётга татбиқ этиш, меҳнат ва ўқув жамоаларида маданий-маънавий ишларни янада жонлантириш мақсадида пойтахт касаба уюшмалари кенгаши ҳамда тармоқ касаба уюшма шаҳар қўмиталарининг масъул ходимлари, касабақўм раислари, ўринбосарлари, меҳнат ва ўқув жамоаларида фаолият кўрсатаётган кўп нусхадаги газеталарнинг муҳаррирлари, маданият муассасаларининг раҳбарлари иштирокида йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишни шаҳар касаба уюшмалари кенгаши раисининг ўринбосари Ф.Рўзибеков қисқача кириш сўзи билан очди. Кўп нусхадаги газеталарда касаба уюшма ҳаракатини ёритиш бўйича шаҳар кўрик танловини ўтказиш ва Ўзбекистон касаба уюшмаларининг адабиёт, санъат ва меҳнаткашларнинг бадиий ҳаваскорлик ижодиёти соҳасидаги кўрик танловида пойтахт касаба уюшмаларининг иштироки тўғрисида ахборот берилди.

Улуғбек ПЎЛАТОВ.

ИШОНЧ
ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ НАШРИ

Бош муҳаррир: Мирғиёс ҚАЮМОВ

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79.
Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ-56-85--66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчда - 6-03-40, Қаршида- 5-19-11.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи; 133; 134
Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.
Босишга топшириш вақти — 21.00
Топширилди 22.00

Буюртма Г— 027. Нусхаси — 16.608.